

# СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

## НА

### XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

#### I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 74

София, сръда, 20 априлъ

1932 г.

## 76. заседание

Вторникъ, 19 априлъ 1932 г.

(Открито отъ председателя А. Малиновъ въ 16 ч. и 55 м.)

### С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

Отпуски, разрешени на народни представители . . . 1569

#### Питания:

- 1) отъ народния представителъ Д. Нейковъ къмъ министритъ на народото просвъщение и на земледѣлието и държавнитъ имоти относно стачката на студентитъ въ ветеринарни факултетъ. (Съобщение) . . . . . 1570
- 2) отъ народния представителъ Х. Трайковъ къмъ министра на вътрешнитъ работи и народното здраве относно задигането отъ центъра на София на студента-македонецъ Михаилъ Сматракалевъ и братъ му Х. Сматракалевъ отъ дюкяна имъ отъ неотговорни фактори, преоблечени въ стражарска униформа. (Развиване и отговоръ) . . . . . 1571
- 3) отъ народния представителъ Т. Христовъ къмъ сщия министъръ относно нанесенъ побой надъ работници въ Свиленградъ. (Развиване и отговоръ) . . . . . 1573

Стр.

- 4) отъ народния представителъ Д. Ачковъ къмъ министъръ-председателя относно липсата на храни въ Егридеренската околия и какви мѣрки смѣта да вземе правителството за изхранване населението въ този край. (Развиване и отговоръ) . . . 1578
  - 5) отъ народния представителъ И. Лѣкарски къмъ министъръ-председателя и министъръ на външнитъ работи и на изповѣданията относно прехраната на населението въ пограничнитъ области въ Кюстендилска и Трънска околии. (Развиване и отговоръ) . . . . . 1581
  - 6) отъ народнитъ представители А. Кантарджиевъ и д-ръ И. Бешковъ къмъ министъръ-председателя относно решенията на финансовия комитетъ въ Женева. (Съобщение) . . . . . 1583
- Законопроектъ за извънбюджетенъ (свръхсмѣтенъ) кредитъ за 1931/1932 финансова година. (Трето четене) . . . . . 1584
- Дневенъ редъ за следващото заседание . . . . . 1587

Стр.

**Председателъ:** (Звъни) Откривамъ заседанието. Пристѣствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отстѣствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Арабаджиевъ Петко, Близнаковъ Христо, Бойчиновъ Михаилъ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Буровъ Атанасъ, Бъчваровъ Василь, Василевъ Григоръ, Василевъ Иванъ, Василевъ Ради, х. Галибовъ Юсеинъ, Георгиевъ Стойчо, Говедаровъ Георги, Гюровъ Лона, Деневъ Андрей, Джабарски Стоянъ, Дичевъ Петко, Докумовъ Борисъ, Дуковъ Иванъ, Думановъ д-ръ Никола, Енчевъ Георги, Ецовъ Борисъ, Запряновъ Петко, Ивановъ Борисъ, Ивановъ Запрянь, Икономовъ Димитъръ, Илиевъ Стойко, Капитановъ Анастасъ, Караджовъ Костадинъ, Каракашевъ Никола, Киселички Христо, Коевски Василь, Колевъ Петко, Косевъ Костадинъ, Костадиновъ Костадинъ, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Куртевъ Иванъ, х. Лековъ х. Андрей, Лоловъ Сава, Лунговъ Николай, Мариновъ Василь, Мариновъ Георги, Маринчевъ Георги, Мартушковъ Алексъ, Мечкарски Тончо, Милевъ Милю, Мирски Христо, Митковъ Сеферинъ, Момчиловъ Стоянъ, Момчиловъ Тодоръ, Мустафовъ Али, Нейковъ Димитъръ, Нейчевъ Адамъ, Неновъ Атанасъ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Стефанъ, Петровъ Никола, Поповъ Еню, Радевъ Георги, Радоловъ Александъръ, Райковски Минко, Родевъ Христо, Русевъ Иванъ, Свиначковъ Добри, Симеоновъ Иванъ, Славовъ Кирилъ, Таслаковъ Цвѣтко, Ташевъ Димо, Тончевъ Ангелъ, Тотевъ Деню, Франга д-ръ Александъръ, Христовъ Димитъръ, Цановъ

Стефанъ, Чернооковъ Георги, Шидерски Едрю, Юртовъ Георги, Якимовъ Тодоръ и Янакиевъ Василь)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпущъ на следнитъ г. г. народни представители:

- На г. Петъръ Фенерковъ — 2 дена;
- На г. Петко Запряновъ — 2 дена;
- На г. Димитъръ Икономовъ — 4 дни;
- На г. Юсеинъ х. Галибовъ — 4 дни;
- На г. Момчо Дочевъ — 1 день;
- На г. Методи Петровъ — 2 дена;
- На г. Стойко Илиевъ — 3 дни;
- На г. Георги Говедаровъ — 1 день;
- На г. Христо Близнаковъ — 1 день;
- На г. Минко Райковски — 1 день и
- На г. Димитъръ Христовъ — 3 дни.

Народниятъ представителъ г. Митю Станевъ, който се е ползувалъ досега съ 30 дни отпущъ, иска допълнително 1 день отпущъ. Ще следва Събранието да му разреши искания отпущъ.

Които г. г. народни представители сж съгласни да се разреши на народния представителъ г. Митю Станевъ 1 день отпущъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Тодоръ Бошнаковъ, който се е ползувалъ досега съ 17 дни отпущъ, иска допълнително 4 дни отпущъ. Следва Събранието да му разреши искания отпущъ.

Които г. г. народни представители сж съгласни да се разреши на народния представителъ г. Тодоръ Бошнаковъ

ПРИБАВКА: коли № № 14 и 15 отъ приложенията Томъ I.

4 дни отпуск, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавам на Народното събрание, че е постъпило питане от народния представител г. Димитър Нейков към г. г. министрите на народното просвещение и на земледелието, съ което ги пита:

Първо, известно ли им е, че поради стачката, избухнала вследствие решението на Академическия съвет, засягащо чувствително интересите на следващите сега студенти се проектира закриването на ветеринарния факултет? И вярно ли е това?

Второ, какви мерки смятат да вземат за запазване интересите и удовлетворяване справедливите искания на студентите ветеринари и за продължение на университетските занятия?

И трето, не смятат ли, че се нарушава грубо автономията на Университета с намесата на полицията в чисто професионални студентски борби, които с нищо не застрашават обществения ред?

Това питане ще се изпрати на г. г. министрите, за да отговорят.

Минаваме към разглеждане на първа точка от дневния ред — **отговор на питаня.**

Моля г. г. народните представители при развиването на питанята си да спазват времето за говорене, предвидено в правилника, за да могат г. г. министрите да отговорят, колкото се може, на повечко запитвачи.

Г. министърът на вътрешните работи е готов да отговори на питането на народния представител г. Христо Трайков.

Има думата народният представител г. Христо Трайков, за да развие питането си.

**Х. Трайков (раб):** (От трибуната) Г. г. народни представители! Известно ви е, че сж отправени извънредно много питаня от нашата парламентарна група, обаче на много малко от тях е отговорено. Така, въ продължение на няколко месеца ние сме депозирали повече от 30—40 питаня, на които не е отговорено. Направи се опит от страна на г. министра на вътрешните работи да ни отговори на някои питаня, въ резултат на което цялата наша парламентарна група бйше изключена.

Сега трбва да развие едно питане, което представлява най-малък обществен интерес, въ сравнение с останалите питаня, които съм отправил.

Питането се касае за задигането на братя Сматракалеви от полицейските власти, обаче без да им се съобща за какво. Направихме постъпки въ Дирекцията на полицията, да ни се каже за какво сж иззети тия двама братя, и ни се съобща, че не е давано никакво нареждане да бъдат арестувани, вследствие на което ние бйхм принудени да отправим питане, за да видим какъ стои работата, защото двамата братя сж македонци, а случаите сж отвлечане на македонци, особено когато тж сж прогресивно-мислещи македонци, сж много. Подъ страха да не би и тж да изчезнат така безследно, както много от завлечаните сж изчезвали, ние направихме питане, и въ резултат на другия ден имаме опровержението на Дирекцията на полицията, въ което се казваше, че тж сж поискани от г. околийския началник на Татаръ-Пазарджик, въ връзка с нйкоя стара преписка, свързана с нйкакво самоубийство. На другия ден след опровержението тж бйха освободени.

Това питане имаше смисъл, ако ми бйше отговорено въ момента. Понеже имам отправени и други питаня, които още не сж изгубили своето обществено значение, аз бйх искал да ми се даде възможност да развия именно тжи питаня, а не това питане, което днесъ представлява най-малък обществен интерес.

**Председателът:** Кое питане ще развие и дали г. министърът е съгласен да ви отговори на него?

**Х. Трайков (раб):** Ще говоря по питането за братя Сматракалеви.

**Председателът:** Ама Вие заявихте, че по него питане нйма да говорите.

**Х. Трайков (раб):** То е свързано с другите. Преди три месеца по сжица начин, по който обикновено биват отвлечани български граждани въ нашата страна — които отвлечания станаха система отъ 9 юний насам — бж отвлечен и гражданинът Георги Андриянов, родомъ отъ Бйлица, Разложко, който и до денъ днешенъ го нйма. Пра-

вени сж много постъпки, обаче не е намйренъ. Нито министърът е могъл да отговори досега на това мое питане, нито пък нйкога ще бжде въ състояние да отговори, защото сведенията гласят, че Андрияновъ, който е прогресивно-мислещ македонецъ, е вече обезглавенъ. Сега, като се знае какво е положението въ Петричкия окръгъ, като се знае при какво положение сж поставени тамъ както мйстното население, така и емиграцията, настанена въ този край, вие сами можете да си теглите заключението, защо се отвлечат тия български граждани и какво става съ тях.

Вамъ е известно сжщо така, че преди нйколко седмици по сжщо такъв начинъ бйха отвлечени трима неврокопски общински съветници. Но партийна принадлежност двамата се числят къмъ Демократическата партия, а единият е председател на дружба, следователно, се числи къмъ Земледйския съюзъ. На това питане трбваше да се отговори, но не се отговори до днесъ и кой знае кога ще се отговори. Знае се етапът, презъ който минаха тжи общински съветници, докато бждат освободени. И следъ като бйха освободени, ние научихме отъ пресата, че сж водени преговори съ тжи, които сж ги отвлekli. И като резултат на това отвлечане, отъ въпросите общински съветници е било изтръгнато обещание, че тж се отказват отъ всйкаква партийна дейност, отказват се отъ партийното си убеждение, което ще рече, че жителите въ този край нймат право, въпркй конституцията и законите въ нашата страна, да изповядват свободно убеждения си. Защо? Защото тоя край е вече не край, присъединенъ къмъ България, а край, който представлява отдйлна държава съ отдйлно управление въ българската държава. Знае се какъ минаха общинските избори въ Неврокопъ, знае се, че втората гражданска листа тамъ получи огромното болшинство отъ гласовете и че тжи, които при всички случаи налагаха на населението да излиза съ една листа, получиха нйкакви си 200—300 гласа и по такъв начинъ бйха изгонени отъ общината, въ резултат на което дойде отвлечането на тримата съветници. Азъ не зная дали Министерският съветъ, дали министърът на вътрешните работи, дали и цялът Парламентъ ще е съгласенъ съ разбирането, че гражданите, населяващи тоя край, не бива да се ползват отъ политическите си права така, както се ползват отъ тях останалите граждани, населяващи нашата страна, но фактъ е, че гражданите тамъ не се ползват абсолютно съ никакви политически права. Тамъ, все въ името на освобождението и независимостта на Македония, се запущатъ устата на македонците отъ тоя край по начинъ, по който само тжи, които запущатъ устата на този народъ тамъ, могат да ги запущатъ — да мълчат и да не разсжждават, защото всячко, каквото се върши въ този край, се върши съ огледъ на бждещата независима и свободна Македония. Но ние питаме: ако тжи прители така усърдно се борят за правата и свободата на македонския народъ, поробенъ подъ сръбска и гръцка власт, какъ ще иматъ тж моралното право да водятъ борба срещу сръбската и гръцката тирания, която е поробила нашата Македония, . . .

**А. Буковъ (з):** Защо имъ берешъ ти гайлето?

**Х. Трайковъ (раб):** . . . когато тж не даватъ на македонското население отъ Петричкия край да каже дори и най-голймите си болки, не му се дава да говори по това, което е най-необходимо да се направи, по това, което го свързва съ непосредственото му съществуване? Изнася се постоянно въ пресата, че тоя край въ икономическо отношение напоследък е поставенъ извънредно зле. Изнесе се даже чрезъ изявленията на единъ депутат отъ македонската парламентарна група, че населението въ тоя край, поради липса на сръдства да си набави храни, е било принудено да мели царевната заедно съ кочаните и съ нея да се храни. А да не се забравя, че населението тамъ, така или иначе, представлява национално малцинство подтиснато, защото за насъ, македонците, Македония е поробена въ тритй й части, раздйлена на три части.

**В. Василевъ (мак):** Това не е вйрно. Македония не е поробена въ Петричкия окръгъ.

**Х. Трайковъ (раб):** Може би ще се помжните да отхвърлите това, че Македония подъ българска власт е поробена, но фактъ е, че въ „Македония“ ежедневно изнася, че причината за лошото икономическо положение, въ което е изпаднал македонският народъ въ Сърбия, е била сръбската диктатура. Щомъ като за лошото икономическо положение на нашия македонски народъ въ Сърбия причината е била сръбската диктатура, . . .

**П. Мърмевъ (мак):** Какъ може единъ българинъ да сравнява режима въ Петричкия окръгъ съ режима въ Сърбия!

**Х. Трайковъ (раб):** . . . тогава ще трѣбва логически да се заключи, че и за лошото икономическо положение на населението въ този край причината сѣщо така е не само българското правителство, . . .

**П. Мърмевъ (мак):** Ти грѣкъ ли си, сърбинъ ли си? Кажи отъ коя нация си!

**А. Бояджиевъ (раб):** Вие, които го заплашвате, кажете, отъ коя нация сте?

**Х. Трайковъ (раб):** . . . но и ония, които отъ 9 юний насамъ сѣ се настанили тамъ и го грабятъ така, както и турчинътъ не го е грабилъ. Най-после то има куража да изнесе тѣзи безобразни ограбвания въ конгреса на македонскитѣ братства. Тамъ се подхвърли за единъ депутатъ отъ македонската парламентарна група, че той ограбилъ турскитѣ имоти въ Горноджумайско, разпродадъ ги и спечелил скромната сума 5—6 милиона лева. Защищавайки се въ конгреса, той заяви, че това не отговаря на действителността, че сумата, която той е спечелилъ отъ този ограбенъ тамъ народъ, била само 1 милионъ лева, и че ако тѣзи, които го обвиняватъ, че е спечелилъ такава голѣма сума, докажатъ това, че е спечелилъ 6 милиона лева, а не 1 милионъ лева, той е готовъ да заплати за всѣки 1 милионъ 10 милиона. Следователно, той самъ се признава, че е ограбилъ народа.

Благодарение на това, че българскитѣ правителства до днесъ сѣ гледали на този народъ малко по-иначе, или съ други думи, така както гледатъ на него грѣцкитѣ и сръбскитѣ тирани, благодарение на покровителството, което се прави на онѣзи развилигли се и изгубили всѣкаква свѣсть македонци . . .

**П. Мърмевъ (мак):** Между които си и ти.

**Х. Трайковъ (раб):** . . . македонското население е стигнало до положение да яде кочанитѣ на царевницата.

**П. Мърмевъ (мак):** Нѣмашъ чувство на българинъ. Нещастникъ!

**Х. Трайковъ (раб):** Изнесе се сѣщо така въ пресата, че другъ депутатъ отъ македонската парламентарна група, голѣмъ тютюневъ търговецъ, Стоянъ Филиповъ, спечелилъ по „законенъ“ начинъ, чрезъ ограбване на тютюно-производителитѣ въ този край, нѣколко милиона лева. (Възражения отъ македонцитѣ) Г-да! При закупуването на тютюнитѣ въ тоя край сѣществувалъ единъ особенъ редъ, не такъвъ, какъвто е редътъ въ предѣлитѣ на стара България. Тамъ има силни на деня, чинто тютюни винаги биватъ много скѣпо закупувани, когато тютюнитѣ на широката маса тютюнопроизводители се купуватъ на цена — и тѣ сѣ длѣжни да се подчинятъ — която се опредѣля отъ силния, отъ така наречения „голѣмъ македонски войвода“.

**А. Буковъ (з):** Нѣма да ни разправяте до утре тѣзи работи.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** (Къмъ Х. Трайковъ) Това е една клевета. Азъ съмъ билъ закупчикъ на тютюни отъ името на една чужда фирма и мога да ви кажа, че това, което говорите, е лъжа.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Г. председателю! Той не може да говори повече. Що за нахаство?

**Председателъ:** (Звъни) Г. Трайковъ! Права Ви бележка.

**Х. Трайковъ (раб):** Днесъ вестницитѣ сѣщо изнесоха, че двама брата тамъ сѣ били разсѣчени съ брадва. По-късно ще се разбере и тѣзи двама нещастници отъ кого сѣ били разсѣчени.

**В. Василевъ (мак):** Разсѣчени като брата Сматракалеви и както Тумбевъ изчезна.

**Х. Трайковъ (раб):** Азъ за Тумбевъ не съмъ отправилъ питане. Но кажете ми, кѣде е Андриановъ, защо сѣ задигнали общинскитѣ съветници отъ Неврокопъ и какви сѣ тия декларации, които почвате да правите вие, които най-

безобразно партизанствувате, че не ще давате на другитѣ да партизанствуватъ?

**Председателъ:** (Звъни)

**Х. Трайковъ (раб):** Следъ дато видѣхте, че въ Неврокопъ населението е съгласно да гласува за всѣка друга листа, но не и за тая, която вие му натрапвате, защо не заговори най-сетне у васъ свѣстътъ и си посипете главитѣ съ пепель и веднѣжъ за винаги да престанете да освобождавате македонския народъ, който е писналъ кански отъ васъ? Ако македонскитѣ народъ е избиванъ, то вие сте, които го избивате. (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството)

**Председателъ:** (Звъни)

**В. Василевъ (мак):** Македония, когато остане на Вашитѣ грижи, ще се самоубие.

**Председателъ:** Г. Трайковъ! Предупреждавамъ Ви за последенъ път! Иначе ще взема мѣрки противъ Васъ.

**М. Бечевъ (д):** (Къмъ Х. Трайковъ) Г. председателю! Какъвъ е този агентъ-провокакторъ?

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** (Къмъ Х. Трайковъ) Вие не служите на народа, а на враговетѣ на родината.

**М. Бечевъ (д):** (Къмъ Х. Трайковъ) Ти си агентъ-провокакторъ, чуждо орѣдие. Не желаемъ да слушаме. Безсрамникъ!

**Х. Трайковъ (раб):** Г. г. народни представители! Когато се касае да се защити това население, което населява Петричкия окръгъ, всички скачате, защото смѣткитѣ, както на бившето правителство, така и на сегашното, сѣ неразривно свързани съ тия, които клаха и колятъ този народъ.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Както бившето, така и настоящето правителство пазятъ интереситѣ на нацията. Нѣма да служатъ на чужди интереси, като васъ, а на националнитѣ.

**Х. Трайковъ (раб):** Ще се съгласите, че насъ повече ни боли, защото ние сме кланитѣ.

**Председателъ:** (Звъни) Г. Трайковъ! Ще Ви отнема думата. (Ораторътъ продължава да говори при тропане по банкитѣ отъ мнозинството)

Отнемамъ Ви думата.

**Х. Трайковъ (раб):** . . . Македония ще бѣде свободна въпрѣки всичко.

**Председателъ:** Още веднѣжъ моля г. г. народнитѣ представители да не злоупотрѣбаватъ съ времето, което имъ е отредилъ правилникътъ за развиване на питания, да бѣдатъ по този начинъ добри колеги и да дадатъ възможностъ и на другитѣ да упражнятъ своитѣ права. Права предупреждение втори пътъ и напомнямъ, че следъ изтичането на 15 минути — времето, опредѣлено отъ правилника — ще отнемемъ думата и ще прибѣгвамъ къмъ по-крайни мѣрки, предвидени въ правилника, за да се въдвори редъ. Не може всѣки колкото му скимне да приказва.

**П. Стоевъ (раб):** Г. председателю! Обаче и тѣ (Сочи мнозинството) да мълчатъ.

**Председателъ:** Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Г. г. народни представители! Азъ искахъ да отговоря на питането, което народниятъ представителъ г. Христо Трайковъ ми е отправилъ на 11 мартъ, на което питане, обаче, той не счете за нужно даже да се спре, а почна да разправя работи, които нѣматъ връзка съ самото питане. Той използва трибуната ужъ да упражни едно свое право, а въ сѣщность правѣше една провокакторска, една най-антипарламентарна обструкция.

Азъ трѣбва да кажа, че по всички тия въпроси, които се повдигатъ отъ г. Трайковъ, не може да се говори при питания. Когато се правятъ питания, ще трѣбва да се иска отговоръ за фактитѣ. Но да започваме да приказваме по македонския въпросъ, по положението на македон-

ското население извън и въ пределите на страната, дали то бедствува, дали стопански е добре и пр. и пр., това не може, защото това са работи, които не са засегнати въ питането.

Питането, на което аз ще отговоря, е следното. Г. Трайков казва: (Чете) „На 9 март т. г., 5 ч. след пладне, са задигнати въ центъра на София студентът-македонец Михаил Сматакалев и брат му Х. Сматакалев от дюкян им. Задигнати са от хора, облечени въ стражарска униформа. Знаейки похватите на неотговорните фактори, изхождащи от Революционната македонска организация по отношение честните македонски борци въ македонското освободително движение и имайки пред вид нееднократните им преобличания въ стражарска униформа и задигането на редица македонски дейци, което е станало система, благодарение на благосклонното покровителство на властта, то аз си позволявам да допусам, че въ случая имаме акт на неотговорни фактори“.

Това е фактът, който изнася г. Трайков въ своето питане и на което ще трябва да отговоря.

**Д. Ачков** (нац. л. о): За да клевети властта!

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** Върно ли е твърдението въ това питане, че нъкакви неотговорни фактори, преоблечени въ стражарска униформа, са задигнали двамата братя от тяхния дюкян и има ли основание да се правят тия обобщения, които г. Трайков прави така недостойно, така произволно и така цинично, ще кажа аз, по отношение на държавата и на българския народ, като говоря, че въ нашата страна имало необуздани неотговорни фактори, които се преобличали въ стражарска униформа и били толерирани и насърчавани от властта? Това е най-главният въпрос, който се повдига и на който аз искам да отговоря. Аз ще да отговоря още миналия път на това питане, но, както знаете, тогава отговорът от моя страна се прекъсна поради изключването от заседанието на цялата работническа парламентарна група.

**С. Иванов** (раб): Не случайно това е първото по ред питане, на което отговаряте.

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** Аз тук имам десетина питання и мога на всичките да отговоря, ако искате да стоим до 12 часа тая вечер.

**П. Мърмев** (мак): Фактът, за който пита Трайков, отначалото до край е невърен. Безподобна лъжа е!

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** Моля Ви се! Не е важно сега, когато е влязъл вече въ капана, да признае, че фактът е невърен. А е важно да се подчертае пред Парламента и пред общественото мнение как хора, които не чувствуват абсолютно никаква обществена отговорност, могат смело да твърдят въ Парламента работи неprovedени. За да се направят известни заключения, елементарният дълг на всеки народен представител налага предварително да провери фактите и след това да пише подобни питання. Не е важно, че Дирекцията на полицията на другия ден е дала опровержение. Да, дирекцията веднага даде опровержение затова, защото се касае за отвлечени хора. Но важно е друго, че се намират народни представители — въ кавички народни, а въ същност антинародни — въ българския Парламент, съ толкова слабо съзнание, които се занимават съ подобни гадости, ще кажа аз, по отношение на държава и отечество, за да петнат и държавата, и отечеството.

**От македонците:** Bravo! (Ржкоплъскания)

**С. Димитров** (раб): (Опитва се да каже нещо, но шумът от тропането по банките от мнозинството заглушава думите му)

**Председател:** (Силно звъни)

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** Истината по случката е следната.

Съ писмо № 2929, от 8 март 1932 г., до г. директора на полицията татарпазарджишкият околийски началник моли да бъдат заловени и изпратени под стража лицата Борис Сматакалев и Михаил Сматакалев, бивши жители на Татар-Пазарджик, сега живущи въ София, ул. „Позитано“ № 1. Същит се обвиняват за убийство. Съ рапорт от 9 март 1932 г. агент № 2645,

осма група, при Дирекцията на полицията донася, че е задържал лицата. Съ писмо № 11.961 от 9 март 1932 г. и съ писмо № 11.960 от 9 март 1932 г. криминалните отдели изпраща лицата Борис Сматакалев и Михаил Сматакалев на татарпазарджишкия околийски началник. От приложения показания на двамата братя се вижда, че след разпита околийският началник ги е освободил. Справка: приложените показания.

При мен са показанията на двамата братя, след като са били разпитани за тяхното участие въ убийството и са били освободени. Следователно, никакви хора, преоблечени като стражари, никакви македонски дейци, никакви неотговорни фактори, а един редовен агент на полицията, съ писмо от неговото началство, въз основа на българските закони, е трябвало да арестува въпросните братя и да ги препрати по надлежния ред за разследване по една случка от криминален характер.

Следователно, цялото това питане е не само голословно, но е едно отвратително питане, което показва, че тия хора (социалните) не проверяват фактите и подават питання, съ които отрупват Парламента, създават работа на правителството и ни занимават съ блъдословия, които не правят чест нито на тях, нито на борбата, която водят. Съ тия питання те целят да хвърлят калъ върху днешната власт.

**В. Василев** (мак): (Към работниците) Вие услугвате на Българска съ това питане. Все въ името на прогресивните идеи.

**Председател:** (Звъни)

**Т. Христов** (раб): Вие сте предатели. Вие предадохте Македонията на сърбите.

**В. Василев** (мак): Нещастници! Не знаете истината. Заблуждавате.

**Д. Ачков** (нац. л. о): Маса протести имаше.

**В. Василев** (мак): Цялата македонска емиграция протестира чрез своите организации за тоя случай. Нещастници! Услугвате на сърбите въ името на вашите „прогресивни идеи“.

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** Едновременно съ това трябва да кажа, че имам и други питання, като това питане на г. Трайков. Едно от тях се отнася за отвлечените общински съветници от Неврокоп. На тия питання, които са от принципиален характер, ще отговоря друг ден, когато ще мога по-добре да отговоря. Сега ще трябва да кажа това, което всички знаете: че тия общински съветници от Неврокоп бидоха освободени, те си отидоха въ родните места. На властта остава да издири кои са похителите и защо е станало отвлечането на тия съветници. Въ този край има военно положение. За запазване реда и спокойствието там действуват военните власти. Ще дойде може би ден, когато ще мога, въз основа на събраните данни, да говоря за причините на това похищение, ако действително е имало такова, и за виновниците. За нас е важно, че съветниците са пуснати на свобода, че са вече въ своите родни огнища. Властта има задачата да търси и да издири виновниците за това похищение.

Това са обясненията, които имаше да дам, за да ликвидирам съ тия питання, които ми дават основание да кажа, че работническата парламентарна група чрез произволни и необосновани твърдения и по този въпрос, както и по всички други, продължава да играе систематически ролята на едно чуждо оръдие и продължава да петни българската държава и българския народ. (Ржкоплъскания от мнозинството и македонците)

**П. Стоев** (раб): Съ такива аргументи биха избити х. Димов, Тодор Александров и други.

**Председател:** Има думата народният представител г. Христо Трайков, за да каже доволен ли е от отговора на г. министъра.

**Х. Трайков** (раб): Съ други думи, както каза г. министърът на вътрешните работи, аз сам съм влязъл въ капана. Ако това е върно, не остава нищо друго, освен да го призная. Но аз ще кажа, че когато г. министърът признава, че Андрианов не е задигнат от отговорни фактори, ...

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** Аз не знам за Андрианов нищо. Нямам питане за него.

**Х. Трайковъ (раб):** . . . същевременно той твърди предъ всички ни нѣщо противно на това, което е известно на цѣлия свѣтъ — че общинскитѣ съветници отъ Неврокопъ сѫ задигнати отъ неотговорни фактори и че имъ е взета, като резултатъ на преговоритѣ, които сѫ водени, декларация за отказъ отъ партизанство. Тия факти, г. министре, непротивни ли сѫ или какво? Тия факти цѣлата преса ги изнесе.

**А. Буковъ (з):** И понеже ти не ги знаешъ, питашъ и ти отговаряшъ.

**Х. Трайковъ (раб):** Неврокопскитѣ общински съветници сѫ задигнати отъ неотговорни фактори. Азъ питамъ: и тукъ ли иматъ прѣстъ чужди агенти? Защо досега не можаха да бждатъ издирени тия неотговорни фактори и да бждатъ поставени на мѣстото имъ, а трѣбваше да се водятъ преговори?

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Никакви преговори не сѫ водени. Измислица!

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Никакви преговори.

**Х. Трайковъ (раб):** И забележете, че задигането на Андриановъ не е случайно. Отговори ми се на едно питане, обаче на питането ми за Андрианова и на редица други питаниа, отправени преди месецъ, нито се отговаря, нито ще ми се отговори, защото фактитѣ сѫ такива, каквито азъ ги посочвамъ.

Още отначало казахъ, че бѣхъ принуденъ да подамъ това питане, следъ като отъ Обществената безопасностъ не бѣше даденъ отговоръ кѣде сѫ тия хора и за какво сѫ задигнати. И хубаво направихъ, че подадохъ това питане, за да бждатъ тѣ освободени.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Следъ разследването.

**Х. Трайковъ (раб):** Ако и за Георги Андриановъ излъзете съ опровержение, както за неврокопскитѣ общински съветници, азъ не само че нѣма да бжда доволенъ отъ Вашия отговоръ, но ще има да повдигна и други въпроси. На 1 априлъ азъ бѣхъ заплашванъ отъ тия неотговорни фактори и бѣхъ принуденъ да излъза съ декларация, която пратихъ и до Васъ, . . .

**П. Мърмевъ (мак):** Какво представлявашъ отъ себе си?

**Х. Трайковъ (раб):** . . . и до цѣлата преса, обаче пресата замълча, не намѣри за нужно да спомене, че въ редакциитѣ е постѣпила такава декларация. А това какво значи?

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Онѣзи фактори сѫ тахтаби не се занимаватъ.

**Х. Трайковъ (раб):** Ами кѣде сѫ хилядитѣ прогресивни македонски дейци?

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** При прогресивната партия!

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Въ този режимъ ли сѫ ставали тѣзи работи?

**Х. Трайковъ (раб):** Това сѫ все дѣла на неотговорни фактори. Тогава тѣ бѣха въ сѣюзъ съ Сговора, а сега сѫ въ сѣюзъ съ Народния блокъ. Но забележете, че вие, като правителство, ще трѣбва да възстановите законитѣ и въ тоя край, . . .

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Сега дава съвети за политиката на правителството!

**Х. Трайковъ (раб):** . . . както сѫ въ останалитѣ краища на страната. Макаръ че работническата класа не се ползува съ права, както трѣбва да се ползува, но поне щогоде да се разбере, че и тамъ съществуватъ закони, и да не се излиза съ една листа, колкото да се каже, че е гласувано.

**А. Буковъ (з):** Кажи доволенъ ли си отъ отговора на г. министра. Речи нѣма какво да държишъ.

**Х. Трайковъ (раб):** По-добре е да назначите всички лица отъ разнитѣ изборни учреждения тамъ, отколкуто за подигравка да се излиза съ една листа за общински съветници и кметове и хората да отиватъ като волове да гласуватъ за тия, за които имъ се предлага. Съ една листа не може да има избори; може да има избори съ

две или повече листи, но въ никой случай съ една. Това сѫ факти, които не могатъ да бждатъ отричани; тѣ могатъ да бждатъ отричани дотолкова, доколкото вие не искате да разтурите сѣюза си съ тия неотговорни фактори.

**В. Василевъ (мак):** Въпрѣки всичко, Македония е по-доволна, че нѣма партии като вашата — сто пѣти е по-доволна. Ако бѣше иначе, щѣхте да видите колко положо щѣше да бжде. Г. Трайковъ е изпадналъ въ противоречия отъ начало до край.

**Председателъ:** Има думата г. Трайко Христовъ, да развие питането си до г. министра на вътрешнитѣ работи по инцидентитѣ въ Свиленградъ.

**Т. Христовъ (раб):** (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Вървамъ, че ви е известенъ фактитѣ, че на 14 и 15 мартъ т. г. надъ свиленградското работничество се извърши сѣщински погромъ отъ страна на блоковата властъ. Тамъ повече отъ 40 души бѣха подложени на жестока инквизиция, бити съ такава жестокостъ, че повечето отъ тѣхъ и до днесъ сѫ на смъртно легло. Една частъ отъ тѣхъ, вследствие на ужаснитѣ побоища, които се упражняватъ въ участъцитѣ и въ обществената безопасностъ въ Хасково, за да си спасятъ живота, бѣха принудени да избѣгатъ въ полето и впоследствие блоковата властъ да ги обяви за разбойници.

**П. Стоевъ (раб):** Също по сговористски.

**Т. Христовъ (раб):** Кои сѫ, обаче, причинитѣ, г. г. народни представители, за да се прибѣгне до такъвъ жестокъ тероръ надъ свиленградското работничество? На 14 миналия месецъ, вследствие мизерията, въ която сѫ изпаднали работницитѣ, вследствие на глада и вследствие на безгрижието на блоковото правителство къмъ сѣдбата на безработнитѣ, свиленградското работничество е излъзло на улицата на митингъ, за да протестира масово противъ блоковото правителство, противъ безгрижието на държавата къмъ сѣдбата на безработнитѣ. И въ момента, когато всички безработни въ Свиленградъ излизатъ на улицата на митингъ, да издигнатъ своитѣ искания като безработни, да искатъ издрѣжка отъ държавата и общината, въ този именно моментъ, намѣсто блоковата властъ да се вслуша въ исканията на безработнитѣ и да ги удовлетвори, тя изпраща полиция да бие безработнитѣ, да ги подлага въ участъцитѣ на нечувана инквизиция. Това става, г. г. народни представители, на 14 мартъ. Въ този именно моментъ, когато работницитѣ сѫ издигали своитѣ искания и сѫ избирали своята делегация, която да се яви предъ отговорнитѣ фактори, за да предави своитѣ искания, полицията — конна и пеша — се нахвърля върху безработнитѣ съ жестоки побоища, съ стрелби надъ тѣхъ, съ тъпчене съ конетѣ, съ биене съ тояги, вследствие на което на маса безработни сѫ счупени главитѣ, рѣцетѣ и краката, а други сѫ намушкани съ ножъ.

**Нѣкой отъ мнозинството:** Ами стражаритѣ, ами конетѣ, които сѫ пострадали?

**Т. Христовъ (раб):** Ще говоримъ и за стражата.

**Сѣщиятъ отъ мнозинството:** Не Ви е срамъ! Нали се знае това!

**Т. Христовъ (раб):** Това става, г. г. народни представители, на 14 мартъ. Обаче не спира до тукъ терорътъ надъ свиленградското работничество. На другия денъ, 15 мартъ, когато вече не съществува никаква акция, когато всичко е било мирно и тихо въ Свиленградъ, пристига отъ Хасково и отъ различни сѣседни краища една наказателна команда отъ полиция, начело съ инспектора на полицията Христо Табаковъ, която почва да гони работницитѣ, да ги лови по кафенетата, по къщитѣ, кѣдето свари, да ги арестува. И тоя денъ, 15 мартъ, се почва една жестока инквизиция.

**А. Буковъ (з):** Знаешъ ли какво е това инквизиция?

**Т. Христовъ (раб):** Всичкитѣ арестувани въ участъка сѫ жестоко бити по различнитѣ части на тѣлото имъ. Стражаритѣ сѫ скачали по гърдитѣ имъ, биели сѫ ги по краката и, следъ като сѫ изпадали въ безсъзнание, потапяли сѫ ги въ Марица и следъ това пакъ е почвалъ побоятъ надъ тѣхъ на нѣколко пѣти.

Г. г. народни представители! За да не бжда голословенъ и за да не се усъмните, че това, което ви говоря,

не е истина, азъ ще ви прочета показанията на самитъ бити работници. Ето, слушайте, г. г. народни представители, нека блокаритъ слушатъ своята реформа въ това отношение.

Елена Д. Парчелиева — блъсната съ конь, бита съ тояга, счупенъ ѝ е дъсниятъ кракъ въ бедрото, лежи на легло;

Иванъ Чобановъ, общински съветникъ — намушканъ съ ножъ въ гърба, сега въ неизвестностъ;

Василь Талмазовъ — битъ съ приклади и бичове, въ неизвестностъ;

Димитъръ А. Ходжовъ — битъ съ тояги и приклади, въ неизвестностъ;

Жеко Д. Кашеровъ — битъ съ бичове и приклади, въ неизвестностъ;

Александъръ Георгиевъ — битъ съ приклади, пукната му главата, въ неизвестностъ;

Янаки Димитровъ — битъ въ Свиленградския участък 4 пѣти и потапянъ въ Марица нѣколко пѣти, битъ и въ Хасковската обществена безопасност по ходилата и скачали по двама души върху гърдитъ му, цѣлъ е посинѣлъ и съ разбити гърди, лежи на легло, надали ще го бжде;

Йорданъ Вангеловъ — битъ въ Свиленградъ 6 пѣти, потапянъ въ Марица нѣколко пѣти, битъ въ Хасково по ходилата и скачали върху гърдитъ му, цѣлъ почернѣлъ, съ разбити гърди, надали ще оздравѣе;

Стойко Поповъ — рана на врата чакъ до гръбляна, битъ въ Свиленградъ и Хасково;

Георги Марковъ — битъ съ бичове и тояги въ Свиленградъ и Хасково, сжщо и по ходилата два пѣти;

Димитъръ Димитровъ — въ Свиленградъ битъ и пукната му главата, сжщо въ Хасково най-зле инквизиранъ, битъ е 7 пѣти съ разни желѣза, дървета, бичове и съ юмруци, челюститъ го болятъ и не може да се храни;

Зора Ив. Хетемова — полудѣла отъ ужасната картина, когато е видѣла какъ се инквизиратъ работниците;

Иванъ Хетемовъ — битъ въ Свиленградъ съ бичове и юмруци;

Надежда Саманджиева — разкарвана два пѣти въ участъка, втория пѣти отиватъ въ кѣщи четирима полицаи, двамата стоятъ на пѣтнитъ врата, а двамата влизатъ въ кѣщи безъ общински агентъ при сама жена съ малко дете, пияни до забрава и почватъ най-безобразно да се гаврятъ съ извадени пистолети въ рѣжа и бичове и я заплашватъ, скѣсватъ календара отъ стената, запущватъ ѝ устата, почватъ да ѝ разправятъ какъ щѣли да я съблѣкатъ гола, какъ щѣли да ѝ връзватъ краката нагоре и какъ щѣли да я биятъ, следъ това я взиматъ въ участъка;

Христо Шивиковъ — гоненъ е като куче изъ двороветъ, стреляно му е нѣколко пѣти на месо, заловенъ следъ това, жестоко е битъ нѣколко пѣти до изгубване на съзнание, въ Хасково сжщо е битъ и е държанъ вързанъ като волъ;

Димитъръ Парушевъ — битъ три пѣти съ бичове и дървета;

Апостолъ Секлемовъ — битъ съ дърво, бичове и желѣзо по ходилата, сега не може да ходи;

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Защо не изнесохте тия данни въ питането си, за да Ви отговоря за всѣко едно име?

**Т. Христовъ (раб):** Впоследствие събрахъ тия сведения.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Какъ впоследствие! Това сж бабини деветини, които разправяте. Да взема азъ сега да ви разправямъ за хиляди имена!

**П. Стоевъ (раб):** Това сж факти.

**Т. Христовъ (раб):** Димитъръ Саманджиевъ — битъ въ Свиленградъ и Хасково съ дървета, бичове и ританици, посинѣло му е цѣлото тѣло;

Димитъръ Милевъ, общински съветникъ — пребитъ, счупена му рѣжката, пукната му главата на три мѣста, 4 рани по лицето, цѣлото му тѣло черно, лежа 10 дена въ Хасковската болница.

**Г. Костовъ (раб):** Фактитъ сж страшни!

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Въ вашата болшевишка лаборатория създадени!

**Т. Христовъ (раб):** Христо Милевъ — битъ съ бичове и дървета;

Димитъръ Куширевъ, общински съветникъ — неприсѣтствувалъ на акцията, смазанъ е отъ бой, лежи обвитъ въ кожи;

Благой Георгиевъ — пребитъ, лежи въ кожи, гърдитъ смазани, лицето му подутъ;

Дѣдо Шопъ, 80-годишенъ старецъ, бившъ общински съветникъ — сваленъ отъ колата, като се връща отъ нивата и пребитъ отъ бой;

Георги Златаревъ, 62-годишенъ, — пребитъ, лежи въ кожи, цѣлъ почернѣлъ отъ побоя;

Христо Добревъ — битъ е въ Свиленградъ съ бичове и дървета; въ Хасково сжщо битъ по ходилата 7 пѣти и каранъ да се кръсти, да цѣлува кръстъ и да казва, че не е битъ.

**М. Райковски (з):** Отъ где черпишъ тия сведения, другарю?

**Т. Христовъ (раб):** Черпя ги отъ самитъ бити.

**М. Райковски (з):** Лично Вие ли ги събирахте?

**Т. Христовъ (раб):** Да, лично азъ.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Събиралъ ги е и отъ тѣзи, които ги нѣма налице!

**Т. Христовъ (раб):** Димитъръ Я. Ивановъ — битъ въ Хасково съ бичове и дървета;

Петъръ Ивановъ — битъ е много по различнитъ части на тѣлото, по ходилата три пѣти, до протичане на кръвъ;

Димитъръ Яневъ — битъ съ бичове и дървета;

Карамфила Я. Иванова — накарана да стои права 20 часа, бита съ плесници въ Хасково;

Христина Саманджиева, Цонка Дянкова и Иванка Талмазова — бити съ бичове, вкарани въ тъмни стаи и блѣскани по стеницѣ, накарвани да се кръстятъ и да цѣлуватъ кръстъ въ обществената въ Хасково;

Димитъръ Новаковъ — битъ по цѣлото тѣло и съ желѣзо по ходилата въ Хасково;

**Д. Влаховъ (з):** Праздна мара — тъпанъ била! Кой знае дали е вѣрно всичко това!

**Т. Христовъ (раб):** Александъръ Воденичаровъ — 7 пѣти звѣрски битъ въ Свиленградъ, три пѣти потапянъ въ Марица, битъ е и въ Хасково, разбити му сж гърдитъ, цѣлъ е синъ, сега е въ затвора;

Атанасъ Марашевъ — битъ въ Хасково и полумъртавъ изпратенъ въ Хасковската болница;

Христо Георгиевъ — стреляно му е въ дюкяна и благодарение, че е избѣгалъ, спасилъ се отъ побоя;

Любенъ Поповъ — битъ жестоко отъ полиция въ дома му, 8 ч. вечерята; на братъ му Кирилъ, който въ това време се е връщалъ отъ дюкяна, и на него е нанесенъ жестокъ побой;

Госпожата на Иванъ Чобановъ — тормозена и заплашвана отъ полицията, като сж ѝ сочили пистолети. Бито е детето ѝ, 6-годишно, защото е викало „Позоръ!“, когато сж сочили орѣжие на майка му;

Янаки Кураневъ — битъ два пѣти до забрава; госпожата му, като носила хлѣбъ въ участъка, бива ударена въ гърдитъ и пада въ несвѣсть, отъ който ударъ е пометнала;

**К. Кораковъ (д):** Това има ли го въ питането?

**Т. Христовъ (раб):** Димо Вълчевъ — битъ съ бичъ и тояги въ участъка;

Иванъ Техника — сжщо;

Иванъ Саманджиевъ, Поповъ, Г. Златаревъ, Ат. Марашевъ, Апостолъ Секлемовъ, Христо Добревъ, Александъръ Воденичаровъ, Йорданъ Вангеловъ, Георги Марковъ, Димитъръ Новаковъ, Христо Саманджиевъ, Ц. Д. Янкова, Иванка Талмазова, Д. Димитровъ и други...

**Председателъ:** Г. Христовъ! Времето Ви изтича.



**Т. Христовъ (раб):** Свършвамъ, г. председателю! — . . . сж държани 45 часа прави като войници, мирно, безъ хлѣбъ и вода и безъ да говорятъ. Около 20 жени искали да отидатъ при околийския началникъ, но още на двора ги посрѣща полиция, която почва да ги бие и гони, а Колю старшията имъ казва: „Защо сте дошли, дърти урусии, докарайте младички да ги пречаткаме“.

Това сж действията на полицията въ Свиленградъ.

Г. г. народни представители! Понеже времето ми изтича, азъ завършвамъ. Както виждате, единствената вина на работниците, за да се прибѣгне къмъ такъвъ жестокъ тероръ и инквизиция спрямо тѣхъ въ Свиленградъ, е тази, че работниците, поради натиска на мизерията, сж излѣзли да протестиратъ, да искатъ хлѣбъ и работа отъ управляващитѣ, отъ отговорнитѣ фактори, и властѣта, намѣсто да даде работа и хлѣбъ на безработнитѣ, тя ги бие, тероризира ги, инквизира ги до положение да паднатъ на смъртно легло. Обаче, г. г. народни представители, работницитѣ не по своя вина сж останали безъ работа. Тѣ преди това сж били на работа, тѣ сж създали достатъчно блага, за да нѣма нужда днесъ работницитѣ да гладуватъ, при наличността на толкова много създадени материални блага.

**И. Василевъ (д):** Господине! Докато давате такива нареждания да вдигатъ барикади, все ще има счупени глави!

**П. Стоевъ (раб):** (Възразява нѣщо)

**И. Василевъ (д):** Разпирате за барикади и за дървета. Твоитѣ позиви, дете си ги подписалъ ти, ще ги видимъ! Окрѣжното, окрѣжното!

**Т. Христовъ (раб):** Обаче капиталиститѣ, които сж присвоили всички блага за себе си, намѣсто да дадатъ на безработнитѣ отъ натрупанитѣ стоки, съгласни сж по-скоро да ги хвърлятъ въ морето и да ги унищожатъ, но на безработнитѣ да не дадатъ нито троха! (Пререкания между работници и земледѣлци)

**Г. Костовъ (раб):** Вергилъ е специалистъ въ тая областъ.

**В. Димовъ (з):** Когато ние се борѣхме, васъ ви нѣмаше. Половината отъ васъ бѣхте агенти на Сговора. Ама герой!

**Т. Христовъ (раб):** Ето защо работницитѣ, виждайки това положение, че днесъ всички блага сж присвоени отъ самитѣ капиталисти, не ще престанатъ да протестиратъ дотогазъ, докогато ходятъ гладни и въ безработица. (Рж-копѣлскания отъ работницитѣ)

**В. Димовъ (з):** Много слабо се чува!

**Председателътъ:** Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Г. г. народни представители! Питането, на което трѣбва да отговоря и за което съмъ събралъ сведения, сжществено се различава отъ онова, което се говори тукъ отъ трибуната на Народното събрание отъ самия запитвачъ. Той изнася имена, за които нѣма ни поменъ въ неговото питане.

**П. Стоевъ (раб):** Обаче въ пресата се изнесоха навремето.

**Председателътъ:** (Звъни)

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Питането на г. Трайко Христовъ се касае за произшествието, станало на 14 мартъ н. г. въ гр. Свиленградъ, въ който день, споредъ него, безработнитѣ работници въ Свиленградъ излизатъ масово на улицата, за да протестиратъ противъ безгрижието на държавата и на общината спрямо тѣхнитѣ искания. Обаче въ момента, когато безработнитѣ протестирали, издигайки своитѣ искания за хлѣбъ и работа, и избрали делегация, която да връжи исканията имъ предъ мѣстната община, народоблокарската властъ, вмѣсто да даде хлѣбъ и работа на безработнитѣ, изпраща имъ полиция за усмиряване, която нападнала безработнитѣ съ стрѣла, побойница, тояги и бичове, тѣпкания съ коне на мъже, жени и деца — безъ разлика. Улицата се превърнала на истинска боева арена! Счупени сж главитѣ на десетина мъже и жени. Не обяснява само, какъ е станала тая боева арена отъ мъже, жени, деца и старци.

**П. Стоевъ (раб):** Както бѣше и тукъ предъ Народното събрание по време на студентската акция.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Ще ви обясня какъ вие непрекъснато, и тукъ и тамъ, винаги провокирате.

**П. Стоевъ (раб):** Все бититѣ лоши.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Вие все искате да защищавате народа, а въ сжщностъ вкарвате въ нови бедствия народа, затуй защото сте провокатори, много зловредни и злонамети провокатори.

По-нататъкъ въ това питане се казва, че имало десетина души изпратени въ Хасково, други десетина усилено се търсятъ, обаче имена въ това питане нѣма. Това е общата картина, която дава това питане, и азъ трѣбва да се движа въ неговитѣ рамки.

**П. Стоевъ (раб):** Нѣмахме сведения тогава, а сега получихме тия сведения и ги съобщаваме.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Единъ сериозенъ народенъ представител, когато отправя питане, трѣбва да знае какво пита, за да знае и министърътъ какво да му отговори. Ако господинътъ не е ималъ данни, трѣбвало е да почака, да ги събере, да ги впише въ питането, за да събере и азъ сведения и тогава да му отговоря. Азъ не съмъ всеведущъ и не мога да знамъ всичко това, което той говори тукъ.

**А. Бояджиевъ (раб):** Тия сведения ги имаме отъ Вашата полиция. Това показва доколко сж точни сведенията, които Ви дава Вашата полиция.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Азъ трѣбва да квалифицирамъ всички тия съобщения, които се правятъ тукъ отъ народния представител, неупоменати въ неговото питане, като голословни, като измислица.

**П. Стоевъ (раб):** Пресата измислила ли ги е?

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Азъ трѣбва да направя това заключение, защото другояче не мога да отговоря на това, което за пръвъ пѣтъ се съобщава въ Народното събрание въ настоящия моментъ.

Азъ искамъ да дамъ освѣтление на Народното събрание по самитѣ произшествия, станали на 14 мартъ, въ Свиленградъ, защото тѣ сж действително доста характерни и сж отъ известно значение, за да се види, какъ действа скритата комунистическа конспирация въ лицето на така нареченитѣ работнически представители, които непрестанно насѣкватъ тѣлитѣ и сж прѣжитѣ виновници за всички нещастия.

**А. Бояджиевъ (раб):** Вѣчно едно и сжщо повтаряте. Това значи да се криете задъ дѣлата си, да не отговорите.

**Д. Влаховъ (з):** Мълчете когато говори министъръ.

**П. Стоевъ (раб):** Мълчи бе, терористъ!

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** На първо мѣсто трѣбва да ви кажа, че на 13 мартъ — предшествуващиятъ день — въ клуба на Работническата партия е имало публично събрание, на което говорилъ на тема „Кризиситѣ и тѣхнитѣ причини“ работникътъ отъ Свиленградъ Благой Гьорчевъ. Това събрание е било устроено отъ деятелитѣ на Работническата партия, за да се подготви почвата за една улична демонстрация, като се използва създаденото недоволство всрѣдъ тютюнопроизводителитѣ — които сж сжщевременно и тютюноработници — отъ решението на тютюневата кооперация „Тракия“ да изнесе частъ отъ своитѣ тютюни за обработване въ гр. Харманли. Това решение е било продиктувано отъ добре разбранитѣ частни интереси на самата кооперация, а именно, защото въ Харманли има по-опитни работници, обработката ще коства по-евтино, тамъ ще се даде една по-добра, прецизна манипулация на тютюна, и по този начинъ ще се осигури единъ по-лесенъ пласментъ. Че действително това е така, ясно говори фактътъ . . .

**П. Стоевъ (раб):** Не прескачайте, г. министре. Това е докладъ на Ваши полицейски органи.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Моля Ви се. Нищо нѣма да прескачамъ. Азъ искамъ да бжда по-краткъ.

**П. Стоевъ (раб):** Касае се за 10 хиляди души тютюно-работници.

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** Азъ казахъ: (Чете) „... „която да даде и единъ по-лесенъ пласментъ и да се получи по-добра цена на международния пазаръ на предлагания тютюнъ.“

**А. Бояджиев (раб):** Макаръ и това да е за смѣтка на всички работници въ Свиленградъ.

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** Защо не мълчите като ви отговарямъ на питанята? Действително вие сте невъпитани хора! (Продължава да чете) „Че действително това е така, ясно говори фактътъ, че председателстващиятъ събрание, Иванъ Чобановъ, поканва Демиръ Демиревъ да каже нѣщо на безработните въ свръзка съ изнасянето на тютюните отъ кооперация „Тракия“ за обработка въ гр. Харманлий, съ което се поставяли мѣстните работници въ гладуващо положение.“ — Както виждате, единъ провокаторъ веднага идва да се намѣсва въ работитъ на кооперацията и иска да инсинуира, че пренасянето на тютюна не значи нищо друго, освенъ да турятъ свиленградските работници въ гладуващо положение. — (Продължава да чете) „Така неусѣтно публичното събрание отъ организационно и строго научно“ — защото темата е научна — „се обособява като предварително събрание за повдигане борческия духъ на недоволниците, подкрепено отъ деятелитъ на Работническата партия и нейните поддѣлени, които неусѣтно взематъ инициативата въ свои ръце и отъ дребния чисто административенъ въпросъ, за оставянето или прехвърлянето на тютюна, който може изключително да бѣде разрешенъ въ една или друга смисълъ само съ разбирателството на една делегация отъ работници и производители съ управата на кооперацията, които сѣ властни да взематъ съответни решения — деятелитъ на Работническата партия измѣстватъ тоя въпросъ отъ естествено му разрешение и създаватъ отъ него единъ чисто политически въпросъ, като вкарватъ недоволниците по тоя случай въ водовъртежа на своитъ политически борби. Въ сѣщото събрание, вмѣсто да се избере делегация, която да потърси сътрудничеството и на съществуващитъ компетентни и заинтересовани лица и власти и да уреди тоя боленъ и жизненъ за работническото въпросъ съ управата на кооперацията, като се апелира и настоява за неговото разрешаване въ смисълъ на искането на свиленградските работници — решава се да се направи една публична демонстрация и протестъ на улицата на 14 мартъ т. г.“ — Чисто икономически въпроси, следователно, се обръщатъ отъ тѣзи, които искатъ да ръководятъ работниците, на политически. (Възражения отъ работниците)

**С. Димитров (раб):** Политическата борба не е монополъ само на васъ!

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** Ще отговоря на всичкитъ ви въпроси. — (Продължава да чете) „Къмъ 10 ч. работническото се събира на протестъ и демонстрация на площада на главната улица срещу банка „Изтокъ“ — далечъ отъ кооперация „Тракия“, която остава на заденъ планъ, а така сѣщо и решението на въпроса, който е билъ поставенъ като претекстъ за тая улична демонстрация. Работническото се тѣпи, сѣщо и любопитни зрители. Не липсватъ и плакарди, носени отъ Александъръ Воденичаровъ, съ надписъ „Работа и хлѣбъ“, а друга отъ Христо Добревъ, съ надписъ „Въ борбата е спасението“. Александъръ Воденичаровъ издига ораторска трибуна на открито. Намиращиятъ се наблизъ полиция предупреждава тѣпата да се разотиде, като забранява на оратора да говори — понеже събранието е на открито и нито е било искано да бѣде разрешено, нито е било разрешено. — „Тѣпата не се разпрѣсва. Полицията пакъ нѣколкократно предупреждава и най-после билъ принуденъ да използва и последното предупреждение — „стрелба въ въздуха“, като сѣщевременно привлѣче вниманието и на другата стража, която да дойде на мѣстото, за да тури въ изпълнение даденото законно предупреждение — сѣщото, което и първия денъ, на 13 мартъ т. г., е било известно на гражданството чрезъ общинския гласатай. Вмѣсто подчинение и разпрѣсване, тѣпата не напуска мѣстото. Димитъръ Саманджиевъ се провиква: „Работници! Отстоявайте на вашата борба! Къмъ общината!“ По тая команда, цѣлото работническо, начело съ работническитъ деятели, съ плакарди и викове „Позоръ“, „Долу“ и пр. се отправятъ къмъ общината. Когато манифестантитъ стигатъ до площада срещу халитъ, биватъ посрещнати отъ дошлата на помощъ полиция, която пакъ ги подканя нѣколкократно да се разпрѣснатъ. Въ момента тѣпата се е колебала и стояла пасивна, готова да се разотиде. Тогава лицето Александъръ Георгиевъ се изкачва на единъ камъкъ, посрѣдъ площада и се

провиква: „Работници! Дръжте се, не отстъпвайте! На насилито отговорете съ насилие“. Неговитъ думи се повтарятъ отъ Иванъ Чобановъ. Това повдига духа на работниците. Отъ тѣпата се хвърля камъкъ срещу полицията. Полицията се раздвижватъ между тѣпата, за да я разпрѣснатъ. Тогава върху имъ полетява градъ отъ камъни. Полицията се силатъ да изпълнятъ своя дългъ, като сѣ били принудени да удрятъ съ палките по гърбоветъ, за да могатъ да разпрѣснатъ неподчиняващата се на законнитъ разпореждания тѣпата. Съ камъкъ бива раненъ въ главата, задъ ухото и въ челюстата стражаръ Колю Господиновъ. Стражаръ Георги Желевъ бива раненъ съ камъкъ въ устата и му изкъртватъ три зѣба. Нѣколко други полици биватъ ранени по-леко по гърба, рѣцетъ, краката.

„Стайко Ст. Поповъ се е помѣчилъ да свали отъ коня конниятъ стражаръ, но не успѣлъ. Сѣщиятъ на старши стражаря е попрѣчилъ да освободи отъ побой стражаря Карамфилъ Славовъ, който е билъ хванатъ отъ нѣколко работници, между които Димитъръ Саманджиевъ, Йорданъ Вангеловъ, Апостолъ Секлемовъ, Александъръ Воденичаровъ и др., които сѣ му нанесли тежкъ побой, като сѣ искали да му отнематъ и пушката, но не успѣли.“

**Нѣкой отъ земледѣлцитъ:** (Къмъ работниците) Защо мълчите?

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** Първоначално сѣ били задържани нѣколко лица. Срѣдъ тая суматоха, при която е имало, като виждате, наранени преди всичко отъ властта, вследствие хвърлянето на камъни, стражата се е въздържала да употреби огнестрелно или друго оръжие, което би било по-ефикасно, стоически е посрѣщала хвърлянето на камъните и е понасяла тия наранявания. Следъ произшествието били сѣ задържани нѣкои лица, обаче инициаторитъ, подбудителитъ, тия, които сѣ се противопоставяли съ сила, не сѣ били задържани, защото сѣ се укрили, а нѣкои напустили и града, съзнавайки престѣпното деяние, което сѣ извършили и наказанието, което биха понесли съгласно закона.

**Г. Костовъ (раб):** Както въ сговористско време, така и днесъ вашата полиция подготвя подстрекатели.

**Н. Гашевски (нац. л):** Нима стражаритъ трѣбваше да отстъпятъ?

**Министър д-ръ А. Гиргинов:** На другия денъ следъ това произшествие въ Свиленградъ е дошълъ окръжниятъ полицейски инспекторъ, за да разследва работата и да бѣдатъ намѣрени всички виновни лица — дотолкова, доколкото сѣ могли да бѣдатъ намѣрени. Всички, които сѣ съпротивлявали на законнитъ разпореждания на властта сѣ били дадени подъ сѣдъ. Така (Чете) „На г. прокурора при Хасковския окръженъ сѣдъ се предадохъ на 25 мартъ т. г. лицата, които бѣха подведени, както следва: Александъръ Георгиевъ по чл. 141, алинея първа, въ свръзка съ чл. 138, п. 2 отъ наказателния законъ — въ бѣгство; 2. Александъръ Воденичаровъ — сѣщо въ бѣгство; 3. Димитъръ Саманджиевъ, Янаки Димитровъ, Демиръ Демиревъ, Йорданъ Вангеловъ, Христо Добревъ, Анастасъ Секлемовъ, Стойко Поповъ, всички по чл. 141, алинея втора, въ свръзка съ чл. 138, п. 2, отъ наказателния законъ и като мѣрка за неотклонение имъ е опредѣлено по 2.000 л. гаранция; 4. Иванъ Чобановъ, Василь Талмазовъ — чл. 141, алинея втора, въ свръзка съ чл. 138, п. 2 отъ наказателния законъ — сѣщо въ бѣгство“.

Г. г. народни представители! Въ допълнение на тѣзи данни ще трѣбва да цитирамъ и единъ официаленъ документъ отъ Свиленградския околийски лѣкаръ, който съ № 175 отъ 15 мартъ т. г., значи непосредствено, на другия денъ следъ произшествието, удостоверява: (Чете) „Вчера, 14 того, се явиха въ амбулаторията ми четирма човѣка отъ повѣрената Ви стража, у които намѣрихъ следнитъ тѣлесни повреди: 1) старшиятъ пеши полицейски стражаръ Колю Господиновъ, ударенъ съ тежко тѣпо оръдие (въроятно камъкъ) въ дѣсната челюсть и дѣсното ухо. Има вѣроятностъ да има fractura mandibularis и затова трѣбва да бѣде изпратенъ на лѣчение въ болница; 2) младшиятъ пеши стражаръ, Карамфилъ Славовъ, ударенъ съ камъкъ задъ дѣсното ухо и подъ него; младшиятъ пеши стражаръ, Георги Желевъ, ударенъ съ камъкъ въ лѣвата страна на бузата — разпокъсана лѣвата долна уста; лѣкуването му ще продължи най-малко 15—20 дена; 4) младшиятъ пеши стражаръ, Христо Димитровъ, прободенъ съ ножъ въ безименния прѣстъ на лѣвата ръка, безъ повреда на костта или важна артерия; лѣкуването му ще продължи 6 до 7 дена“. (п) Околийски лѣкаръ д-ръ Стр. Дочковъ.



**П. Напетовъ (раб):** Четири! А ние имаме 38 медицински свидетелства за счупени крака, ръце и глави.

**С. Таковъ (з):** Компенсация тукъ нѣма.

**Г. Ганевъ (з):** Като биятъ стражаритѣ, какъ мислишъ, тѣ да имъ постелятъ ли? Ще ги гледатъ ли?

**Нѣкой отъ работниците:** Ти оправдавашъ ли ги?

**Г. Ганевъ (з):** Азъ зная, че трѣбва да се тачатъ законитѣ.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** На 14 мартъ т. г. въ Свиленградъ нашитѣ болшевики сѣ искали да използватъ отново лошото материално положение на свиленградскитѣ работници, като сѣ ги насѣскали да протестиратъ противъ една наредба, не на властѣта, а на една тютюнева кооперация, която по стопански съображения искала да манипулира своитѣ тютюни въ Харманли, а не въ Свиленградъ. Тѣзи лѣжезащитници на работническата класа сѣ отишли и този денъ въ Свиленградъ, за да провокиратъ работниците, да ги насѣкатъ и да ги извадятъ на улицата да протестиратъ и да искатъ хлѣбъ и работа — отъ кого? Тукъ въ питането се говори, че искали това отъ Народния блокъ. Каква работа и какъвъ хлѣбъ Народниятъ блокъ може да даде на свиленградското безработно население, тютюнопроизводители и тютюноработници, въ връзка съ една чиста кооперативна, дружествена работа, каквато е била работата по манипулирането на тютюнитѣ на мѣстната кооперация „Тракия“? Очевидно е, че всичко това свидетелствува, какъ се смѣсватъ понятията, какъ се прави най-вulgарна агитация, какъ се насѣсватъ маситѣ, само и само да се прави шумъ, аларма и да се тревожи и безъ това доста разтревоженого наше население, което има нужда отъ срѣдства за препитание. Следователно, юридическитѣ и моралнитѣ виновници за онова, което е станало въ Свиленградъ на 14 мартъ, сѣ тия лѣжезащитници на работническата класа, които правятъ това питане. Затова защото, ако бѣше въпросъ да се накара управата на кооперация „Тракия“ да остави за манипулиране тютюнитѣ си въ Свиленградъ, а не да ги изпраща въ Харманли, нѣмаше нужда отъ тази улична манифестация, отъ тѣзи плакарди, отъ това насѣскване, отъ това противопоставяне на полицейската властъ. Азъ имамъ въ себе си нѣколко фотографически снимки за движението на тълпата (Посочва ги) и мога да свидетелствувамъ, че тълпата е била въ сжщностъ малцинство въ сравнение съ грамадното мнозинство сеирджии, които сѣ сѣ трупаха около общинското управление. Групата на работниците отъ така наречения Трудовъ блокъ, която е свикала събранията и която е искала да манифестира, въ сжщностъ е била едно малцинство спрямо другата тълпа отъ хора, дошли да наблюдаватъ.

**П. Напетовъ (раб):** Комуна е.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Трѣбва да признае тукъ, че въ България има единъ лошъ навикъ: има много сеирджии, които обикновено отиватъ въ такива случаи да гледатъ, да наблюдаватъ и които не се оттеглятъ, за да дадатъ възможностъ да се провърятъ ония, които сѣ виновни предъ закона и които се противопоставятъ на наредбитѣ на законната властъ. За жалостъ, въ този случай се е създадала суматоха. И когато полицията е трѣбвало да възпрепятствува това хулиганско нападение срещу управата на кооперация „Тракия“ отъ страна на тия провокатори, насѣсвачи, антисоциални въ всѣко отношение и прогивни на българския народъ; . . .

**П. Стоевъ (раб):** Съ тия си думи насѣсвате Вашата полиция.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** . . . когато, казвамъ, тържавната властъ е трѣбвало да се противопостави, да ги разгони, да тури редъ въ Свиленградъ и да запази управата на кооперацията „Тракия“ отъ насилнически действия, и когато вследствие на сеирджилѣка на мъже, жени и деца, тълпата се е увеличила, очевидно, при действието, което е трѣбвало да извърши полицията, може би мнозина невинно сѣ пострадали, било отъ нѣкой прикладъ на пушка, било отъ нѣкой камшикъ, било отъ нѣщо друго. Ако тѣ не сѣ били тамъ, нѣмаше никой да пострада, тия герои (Сочи работниците) щѣха да бѣгатъ и да се криятъ по таванитѣ. И действително, тѣ сѣ избѣгали, защото отъ тѣхъ нѣма никой раненъ. Може би има пострадали само хора, които сѣ абсолютно невинни. Поради факта, че тѣ сѣ оста-

нали на мѣстото и съ това сѣ прѣчили на полицията да изпълни своя дългъ, се е създадала суматохата, при която неволно нѣкой отъ тѣхъ сѣ пострадали. Обаче тия герои, за които говорятъ и донесенията и за които е образувано вече углавно дѣло, сѣ избѣгали по таванитѣ и още ги нѣма.

**П. Стоевъ (раб):** Казахте, че има пуснати съ гаранция.

**М. Бечевъ (д):** Това е тѣхенъ патентъ — да бѣгатъ.

**Н. Алексиевъ (з):** Казватъ, че има и деца убити.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Да, и деца има пострадали отъ тѣзи, които сѣ отишли да наблюдаватъ. Ето такива деца се виждатъ и на снимката — елате вижте. (Сочи фотографическата снимка) Вследствие на суматохата сѣ пострадали, може би, и жени, и деца, а и стари хора. Въ скоро време полицията ще издаде нареждане, съ което ще се предупредятъ гражданитѣ, че въ моментъ, когато на улицата ще има да се упражнява насилие къмъ властѣта отъ която и да е група, ще се дава знакъ, следъ който всѣки ще трѣбва да напусне мѣстото, кждето става произшествието. Въ противенъ случай всѣки, който остане тамъ, ще носи лично отговорността за послѣдствията.

**Г. Костовъ (раб):** Значи, вие готвите избиване на работниците за 1 май. Да се разберемъ!

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Това нареждане ще се отнася не само за 1 май, но и за всички случаи. И ще ви оставимъ (Къмъ работниците) да шурмувате държавата, та да понесете всички послѣдствия отъ този шумъ, който ще искате да правите. (Възражения отъ работниците) Ние ще апелираме къмъ гражданитѣ да се отстраняватъ въ такива случаи и да оставятъ на улицата васъ, героитѣ, за да видимъ, какъ ще се противопоставите на законно-установенитѣ власти и на законитѣ.

**С. Димитровъ (раб):** Ние представляваме 200 хиляди работници и селяни.

**П. Стоевъ (раб):** Не прѣчете на работниците да си правятъ събрания.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** Тѣзи сѣ обясненията, г-да, които имамъ да дамъ по случай свиленградскитѣ произшествия. Азъ съжалявамъ, че тѣ сѣ станали. Чѣкой не ги е искалъ. Обаче същевременно азъ изказвамъ голѣмото възмущение на правителството, че сѣ се намѣрили провокатори, които сѣ искали да използватъ населението като слѣпо оръжие за своитѣ не народни, а антинародни цели, за влошаването на стопанското и политическото положение въ страната! (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

**П. Стоевъ (раб):** И сега насѣсвате къмъ убийства. Съжаляваме, г. министре!

**Председателъ:** (Звъни) Моля, г. Стоевъ!

**П. Стоевъ (раб):** Държите ли смѣтка за думитѣ си, които казвате, г. министре? Фактически вие насѣсвате къмъ убийства.

**Председателъ:** Моля, изслушайте оратора.

**П. Стоевъ (раб):** Не може така, г. председателю! Насѣска се къмъ убийства.

**Председателъ:** Изслушайте вашия другаръ.

**Т. Христовъ (раб):** Г. г. народни представители! Въ никой случай не мога да бѣда доволенъ отъ отговора на г. министра, защото той не опроверга нито единъ фактъ отъ тия, които изнесохъ тукъ . . .

**И. Василевъ (д):** Седни си, щомъ не си доволенъ.

**Т. Христовъ (раб):** . . . за бититѣ, за инквизиранитѣ, за намушканитѣ и пр.

**И. Василевъ (д):** Я кажете за стражаритѣ, кой ги би тамъ?

**Т. Христовъ (раб):** Обаче ще трѣбва да забележа, че доказателствата, които г. министърътъ чете тукъ за бити полици, сѣ доказателства на единъ полицай, който е

устройвалъ побоища тамъ и който е казалъ, че ще представи такива доказателства, които ще бждатъ въ полза на полицията.

Г. министърътъ и сега насъсква своитѣ органи къмъ побоища надъ работническото, тогава когато то е изпаднало въ мизерия и излиза на улицата, за да протестира противъ глада и мизерията. Съ своитѣ приказки г. министърътъ насърждава полицията къмъ избиване на работническото. Той каточели отрича свободата на събрания за работниците. Той навсѣкжде забранява всички събрания на работниците.

П. Стоевъ (раб): И пакъ работниците виновни.

Т. Христовъ (раб): Така че азъ не мога да бжда доволенъ отъ отговора на г. министра. Азъ протестирамъ за терора, който се упражнява надъ работническото въ Свиленградъ.

К. Кораковъ (д): Околийскиятъ началникъ въ Свиленградъ е много добъръ човѣкъ и знае какво прави.

Т. Христовъ (раб): Тоя тероръ въ Свиленградъ се обяснява съ факта, че тамъ работниците вземаха общината въ своитѣ рѣше. Тамъ тѣ биха напълно цѣлата буржоазна опозиция и си извоюваха една работническа комуна, и затуй е тоя жестокъ тероръ срещу работниците въ Свиленградъ.

Председателъ: Г. министър-председателъ е готовъ да отговори на питането на народния представителъ г. Димитъръ Ачковъ. Давамъ думата на последния.

П. Стоевъ (раб): (Къмъ Д. Ачковъ) Говорѣ, но пази мандата си, защото предстои касиране.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Моятъ мандатъ го палятъ избирателитѣ ми, не азъ и ти.

С. Димитровъ (раб): Полицейскитѣ избиратели.

Д. Ачковъ (нац. л. о): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! На 4 априлъ отправихъ къмъ г. министър-председателя следното питане: (Чете)

„Известно ли Ви е, че на 26 мартъ т. г. мастанлийскиятъ окръженъ управителъ г. Савовъ съ една телеграма до Дирекцията на храноизноса донася, че въ Егридеренска околия има вече смъртни случаи отъ гладъ, като посочва единъ случай на полудѣла жена отъ гладъ и нѣколко случаи съ малолѣтни деца, умрѣли отъ гладъ? Сжщиятъ обръща внимание, че населението, което е предимно тютюнопроизводителско, предлага тютюнитѣ си за 10 л. килограмътъ, но нѣма кой да ги купи.

„Ако Ви е известно горното, какви мѣрки правителството взема, за да може да спаси населението отъ Егридеренска околия отъ най-страшната смъртъ — смъртъ, предизвикана отъ гладъ — и какви мѣроприятия правителството възнамѣрява да приложи, за да бжде населението изхранено презъ месецитѣ априлъ, май и юний, до новата реколта, за да може до известна степенъ да бжде спасено отъ това нещастно бедствие, въ връзка съ неговото изключително производство — тютюна?“

Както виждате, поводъ, за да отправя това питане къмъ г. министър-председателя, ми дава една телеграма, изпратена до храноизноса. Вие си спомняте, г. г. народни представители, че още въ осмото заседание на извънредната сесия, на 3 септемврий 1931 г., предъ видъ положението въ този край, азъ отправихъ едно питане до тогавашния министър-председателъ, на което питане сегашниятъ министър-председателъ ми отговори. Още тогава азъ обрънахъ вниманието на правителството, че, поради изключителнитѣ условия, въ които населението въ тоя край се намира, гладъ сжществува и ще има много лоши послѣствия за това население. Тогава г. министър-председателъ ми отговори и ми каза, че правителството е взело мѣрки, дало е заповѣди и остава въпросътъ да се нареди въ детайли отъ техническа страна, какъ да се изпратятъ въ тоя край храни отъ Дирекцията на храноизноса, чрезъ Земледѣлската банка, за да може своевременно населението да ги закупи. Азъ още тогава отговорихъ: една частъ отъ населението ще има възможностъ да купи отъ така доставенитѣ храни, но друга частъ е поставена въ абсолютна невъзможностъ да може да се ползува отъ каквито и да било храни, защото не разполага съ никакви сръдства.

Както ви е известно, въ тия краища на Мастанлийско, предимно Джебеля и Егри-дере, поради високитѣ чукари, населението, което не може да произвежда нищо друго,

освенъ тютюнь, е много зле поставено, предъ видъ на изключителнитѣ лоши продажби на тютюна. Трѣбва да призная, че правителството възложи на Дирекцията за храноизноса храни да бждатъ доставени и раздадени чрезъ Земледѣлската банка въ кредитъ, като авансъ срещу тютюнитѣ на производителитѣ. Но това разпореждане не даде очакванитѣ резултати, за да премахне глада, защото аванси се даваха отъ Земледѣлската банка — съ пълно право — само на ония земледѣлци, които имаха повече отъ 100 кгр. тютюнь, имаха инвентаръ, имаха и добитѣкъ. Но тамъ населението е малоимотно и на васъ, особено на земледѣлцитѣ, ще ви се види чудно, че голѣма частъ отъ него иматъ само по 3—4—5 декара и много малко сж онѣзи, които иматъ по 10—20—30 декара. Тѣзи малоимотни, нѣмайки никакъвъ добитѣкъ, нито кокошка, не могатъ да получатъ тия аванси, защото иматъ по 50—60—70 или 100 кгр. тютюнь. Стачитѣ имъ задължения превъзшава въ стойността на тютюна и ето защо тѣ не могатъ да използватъ тия аванси, които се даваха срещу непроданитѣ тютюни. И поради това настѣпи туй положение, за да не могатъ да си набавятъ храни и формено гладуватъ.

Вѣрно е, обаче, че когато се е получила тая телеграма въ Дирекцията на храноизноса, въпрѣки това, че директорътъ е отсъствувалъ, по заповѣдъ на г. министър-председателя сж били изпратени нѣколко вагона съ храни, при условие по-благоприятно отъ първото, като се даватъ на крайно беднитѣ съ отстъпка 50%, а на другитѣ да се даватъ на костюмитѣ цени, плюсъ разносикитѣ. Всичкитѣ заможни хора купиха тая храна по пълна цена; друга частъ отъ населението купи съ отстъпката, която имъ се правѣше. Обаче имаше, има и сега частъ отъ населението, което се нуждае отъ безплатна храна, защото нѣма абсолютно никакви сръдства, защото нѣма нито петъ лева, за да може да си набави храна. Въ последния моментъ, когато дойде този тревоженъ сигналъ, министърътъ на земледѣлието г. Гичевъ помогна: въ Егри-дере се отпуснаха отъ страна на Българската земледѣлска банка храни — не вече отъ държавата, а отъ Земледѣлската банка. Трѣбва да заявя — защото ми се потвърди отъ положително мѣсто — че въ тоя моментъ Дирекцията на храноизноса не разполага съ никаква царевича и заради това, по заповѣдъ на министра, Земледѣлската банка закупи петъ вагона царевича отъ търговци, отъ които три даде на Пашмаклийския окръгъ, а два — на Егридеренска околия. Тия петъ вагона царевича пристигнаха на мѣстото и преди нѣколко дена се раздадохъ въ Пашмаклийския окръгъ опредѣленитѣ три вагона, а отъ вчера се раздава вече и на населението въ Егридеренска околия опредѣленото за него количество два вагона.

Прави ми странно впечатление, г-да — нѣма защо да го скривамъ, трѣбва да го призная предъ васъ — че въ тоя моментъ, когато тоя край, който е изключително работнически, страда отъ такъвъ гладъ, представителитѣ на работническата група нѣматъ никаква грижа за тия български граждани. И до днесъ никой отъ тѣхъ не е обѣдилъ никжде дума за тоя народъ, . . .

Т. Христовъ (раб): (Възразява нѣщо)

Д. Ачковъ (нац. л. о): . . . а главно Трайко Христовъ се занимава съ съвсемъ други работи и бърза официално да донесе на враговетѣ на българското племе, че се вършатъ беззакония.

Т. Христовъ (раб): (Възразява)

Д. Ачковъ (нац. л. о): А вие не сте ли интернационалисти?

П. Напетовъ (раб): Изклахте го тъй, както турцитѣ не го изклаха.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Мълчи, мълчи, ти, руски агентино! Ти си ситъ, защото получавашъ руски пари, но тѣ ония бедни хора тамъ, не сж сити, защото отъ никѣд не получаватъ, освенъ отъ българската държава.

Х. Трайковъ (раб): Като се гледа сега твоятъ изборъ ще видимъ дали ще го утвърдятъ.

Председателъ: (Звъни)

Д. Ачковъ (нац. л. о): Ще видимъ! Азъ вѣрвамъ, че на роднитѣ представители ще преценяватъ по съвѣсть мо изборъ, а нѣма да вдигатъ или да не вдигатъ рѣка по заповѣдъ отъ Москва, както правите вие.

**Х. Трайковъ (раб):** Хюкюматчия сте Вие! Я потвърдете туй положение!

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Азъ не говоря тукъ като хюкюматчия. Пъкъ даже да съмъ билъ нѣкога хюкюматчия, азъ съмъ се избиралъ тогава само отъ правителството, къмъ чиято партия съмъ се числилъ.

**Председателъ:** (Звъни) На въпроса!

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** На въпроса, г. председателю, ама ме закачатъ. Респектирайте ги да не ме закачатъ, защото всѣкога съмъ готовъ да имъ отговарямъ на закачките.

**Председателъ:** (Звъни)

**П. Напетовъ (раб):** За изборитъ въ Свиленградъ мълчишъ! . . .

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Г. министърътъ Ви отговори. Когато ще бѣда министъръ азъ, ще Ви отговоря още похубаво. (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

**Нѣкой отъ земледѣлцитъ:** Значи, имашъ намѣрение да ставашъ министъръ! . . .

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Въпрѣки грижитъ, г-да, на правителството да може да облекчи положението въ Мастанлийския и Пашмаклийския окръзи, положението тамъ е толкова лошо, щото тия мѣрки само не сж достатъчни за да може то да се облекчи и заради това азъ апелирамъ къмъ Народното събрание да даде всичката възможност на правителството, да направи то жертви за тоя моментъ, за да може да спаси отъ смъртъ това население отъ Мастанлийския и Пашмаклийския окръзи. Защото не трѣбва да забравяме, че тамъ населението е такова, че то никога не проявява никакво недоволство. То не знае що е това протестъ. То страда, то се мжчи и то мълчи. И нека ви кажа, че ако до властѣта дойде вестѣта, че това население тамъ умира, това не стана отъ гласове на това умираше население, а други хора сж обърнали внимание на властѣта. Защото онѣзи хора, които страдатъ безмълвно тамъ, въ она край, знаятъ да търпятъ. Ако това страдание бѣше въ нѣкой другъ край на България, ние щѣхме да бждемъ при друго положение.

Сега какви мѣрки правителството трѣбва да вземе, г-да, за да подобри положението въ този край? Даването на храни не ще бѣде достатъчно. Азъ въ своето питане посочвамъ главната причина за това лошо положение, а именно, че производството на това население — тютюнътъ — нѣма никаква цена. Правителството е длъжно да вземе всички мѣрки. Въ другото си питане до г. министъръ-председателя предложихъ нѣколко мѣрки за откупуването на тютюнитъ. Днесъ съшъ поупката на тия тютюни става голѣма експлоатация. Има фирми, които сж дали аванси на населението и срещу тѣзи аванси сега, предимно въ Кошукаванско, събиратъ тютюнитъ на сонъ фиятъ, а не на затвърдени цени. Г. Ляпчевъ се смѣе за тая турска дума „сонъ фиятъ“. Азъ трѣбва да му кажа, че тамъ само тази дума се употребява между търговцитъ и тютюнопроизводителитъ. Сонъ фиятъ значи продажба на цени незатвърдени, а произволни, които ще докара бждещето. А бждещето може да докара и 5 л. цена на килограмъ тютюнъ.

Затуй азъ обръщамъ вниманието на почитаемото правителство да вземе мѣрки да не се експлоатира това лошо положение на населението отъ какъвто и да било търговецъ, за да му изнемва сега при това нещастно състояние тютюнитъ безъ пари.

**С. Тошевъ (раб):** Както въ Свиленградъ.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Навсѣкжде, въ всички тютюневи центрове, не само за Ерги-дере и Мастанли. Азъ познавамъ положението въ своя край и за него говоря. Понеже другитъ тютюнопроизводителни краища не ги познавамъ, затова не мога да си издигна гласа. Но азъ не казвамъ, че за едни правителството трѣбва да бжде майка, а за други машеха. Българското правителство трѣбва да бжде за всички майка.

**С. Димитровъ (раб):** Вие не сте ли представителъ на тия тютюневи фирми? Вие кого представлявате тукъ?

**Х. Трайковъ (раб):** Търговцитъ не сж ли въ Демократическия съговоръ?

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Азъ казахъ на тебе, че ти не знаешъ що плещишъ. Научи се по-напредъ да говоришъ, че после плещи.

**Председателъ:** Свършете, г. Ачковъ! Времето Ви изтече.

**Х. Трайковъ (раб):** Кажете, кой те прати тукъ? Ачковата партия кжде е?

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** За такива приказки въ Свиленградъ може да се счупятъ не жбѣ, ами нѣщо повече.

**Х. Трайковъ (раб):** Защо населението тамъ търпи?

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Населението тамъ търпи, защото не сте отишли да го развращавате. Ако отидете да го развратите, нѣма да търпи.

**Х. Трайковъ (раб):** Търпи, защото камшикътъ е надъ главата му.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Никакви камшици нѣма.

**Х. Трайковъ (раб):** Защото е национално малцинство!

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Ти плачешъ за национално малцинство! Ти не се грижишъ за своето малцинство, защото не знаешъ отъ какво малцинство си . . .

**Х. Трайковъ (раб):** Ти си забравилъ, че си македонецъ, отдавна си се покръстилъ.

**Председателъ:** Напомнявамъ Ви, г. Ачковъ, че Ви изтече времето!

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Моля, г. председателю, тия зачатки не ми даватъ възможностъ да се съсрѣдоточа и да продължа мисълѣта си.

**Председателъ:** Азъ съмъ партизанинъ на закачките да не се обръща внимание.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Много пъкъ чисти ще излѣзатъ тогава! (Смѣхъ) Като отправямъ това питане къмъ г. министъръ-председателя, моля да вземе грижи, за да може на това население, ако не се откупятъ изцѣло по нѣкакъвъ начинъ тютюнитъ отъ държавата или Земледѣлската банка, то поне отчасти да му се помогне. Трѣбва да се знае, че сега у търговцитъ има чистъ манипулиранъ готовъ тютюнъ отъ старитъ реколти 4 милиона килограма, и около 1½—2 милиона килограма стари тютюни има въ тютюнопроизводителитъ, а отъ новата реколта 1931 г. има готовъ 30 милиона килограма тютюнъ. Всичко това е една ценна стока, която стои у производителя, и въ това време той не е въ положение да разполага нито съ единъ сантиметъ.

**П. Стоевъ (раб):** Стока, която се е обезценила и никжде нѣма пазаръ за нея.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Благодарение на болшевишкия дѣмпингъ.

**П. Стоевъ (раб):** Благодарение на капитализма и на системата му.

**Председателъ:** (Звъни)

**П. Напетовъ (раб):** Капиталиститъ не ги купуватъ.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Болшевишка Русия щѣше да ги откупи, ако вие не бѣхте изляли паритъ на болшевикитъ! (Смѣхъ)

И азъ мисля, че моята молба ще бжде чуа и правителството ще направи всичко възможно, за да облекчи положението за нѣколкото идуши месеци. Въ сжщото време правителството трѣбва да вземе мѣрки да могатъ тютюнитъ да бждатъ продадени. Какъ ще ги продава? Азъ и по-рано казахъ: по-добре е правителството да вземе всички тия тютюни да ги преработи, за да може срещу компенсация да ги продаде на режитъ.

Тукъ му е мѣстото, г. г. народни представители, да обърна вниманието и върху експлоатацията, която вършатъ търговцитъ или представители на тютюневитъ режими, които купватъ непосредствено отъ производителитъ. Експлоатацията въ този моментъ отъ тѣхъ и отъ чужденцитъ става по следния начинъ. Явява се предста-

вительт на една режия въ едно село, определя цени максимум 30 л. за най-хубавъ макулъ и откупва отъ два до петъ макула. Следъ това спира покупките. Явява се подиръ 5 дена и предлага вече по-низки цени. Въ това време, следъ единъ-два дена, се явява другъ представител, на друга режия, и за него вече ценитъ сж определени. По този начинъ подъ формата на търговска конкуренция става негласно съглашение.

**П. Напетовъ (раб):** Разбойници безъ пушки обиратъ населението!

**П. Стоевъ (раб):** Ама тѣ сж членове на Либералната партия.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Нѣма затворена кола, за да ви поставятъ вътре и да ви изпратятъ, дето ви е мѣстото.

**Председателтъ:** Свършвайте, г. Ачковъ.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Свършвамъ, г. председателю. — Тая експлоатация е много страшна, защото става подъ формата на лоялна конкуренция, безъ, обаче, да има конкуренция, а има едно негласно разбирателство. Населението чувствува това, разбира го много добре, но то нѣма срѣдства да реагира. Само правителството е въ положение да реагира противъ това зло.

**Председателтъ:** Има думата г. министър-председателтъ.

**Министър-председателъ Н. Мушановъ:** Г. г. народни представители! Въпросътъ, който се повдига отъ г. Ачкова, е: дали правителството е взело мѣрки да подпомогне бедствуващото население въ нѣкои отъ покрайнинитъ на нашето царство, предимно въ Петричкия, Мостанлийския и Пашмаклийския окръзи?

Вѣренъ е фактътъ, че положението въ една голѣма частъ отъ тѣзи три окръга, цѣтущи нѣкога, когато стойността на тютюнитъ бѣше голѣма, сега е много бедствено, но правителството още преди нѣколко месеца взе мѣрки да дойде на помощъ на бедствуващото население. Тия мѣрки сж следнитъ. Намалиха се ценитъ на хранитъ, които се занасятъ тамъ. Дирекцията за храноизноса намали цената на кукуруза съ 50%, а на другитъ храни — съ 25%, като не се смѣта транспортътъ, и по такъвъ начинъ населението тамъ яде хранитъ на по-низки цени отъ онѣзи, на които продава производителтъ въ Стара България. Досега, по смѣтките които имамъ, това коштува на дирекцията една загуба отъ 2 милиона лева, защото вие знаете, че дирекцията не закупуваше кукурузъ и тя трѣбваше специално да закупи, за да изпрати въ тия мѣстности. На бедното население, което не е въ състояние да плати, ние дадохме храни даромъ. Каза се отъ самия запитвачъ, че сж били изпратени 5 тона храни, които се раздали безплатно на най-бедното население. Това е, което се направи отъ държавата, и мене ми се чини, че населението въ тия краища е доволно.

**И. Лѣкарски (д. сг):** Има и други гранични краища, където има твърде много бедно население, за което нищо не е направено.

**Министър-председателъ Н. Мушановъ:** Моля. По единъ списъкъ, приетъ отъ Министерския съветъ, се определѣха околитъ, които се смѣтатъ, че сж бедстващи. Даже части отъ нѣкои околии се определѣха за бедстващи, защото въ една околия има и планинска частъ и полска частъ. Това се направи, защото държавата не е въ състояние да храни безплатно населението. Кое то е възможно, това може да направи държавата. Но това, което се направи за Петричкия, Мостанлийския и Пашмаклийския окръзи и за други балкански околии или части отъ околии, споредъ списъка, приетъ отъ Министерския съветъ, е максималното, което може да се направи. Може да има и отдѣлни бедстващи села, но правителството не можеше да даде помощъ на всѣко отдѣлно село.

Помощта се даде навреме и, мога да кажа, доста обилно. Загубитъ, които понаса държавата, сж съ милиони, но Министерскиятъ съветъ смѣтна за своя длъжностъ да подпомогне това бедстващо население и да му даде възможностъ сравнително евтино да се прехранва. И ако направите смѣтка, на каква цена сж купувани хранителнитъ продукти въ Кърджалийско и Пашмаклийско миналата година и сега, ще видите, че сега ги купуватъ съ 25% по-евтино отъ действителната имъ стойностъ.

**И. Лѣкарски (д. сг):** Нѣматъ пари да ги купятъ.

**Министър-председателъ Н. Мушановъ:** Плюсъ това, както казахъ, раздадени бѣха безплатно храни отъ страна на държавата.

Колкото се отнася до втория въпросъ — бедственото положение на населението въ тия краища, въ които се произвежда тютюнъ, вследствие понижението на ценитъ на тютюна — това, г. г. народни представители, е другъ въпросъ. Той е единъ голѣмъ въпросъ, който не може да се разреши само съ нашитъ усилия. Понижението стойността на тютюна не е български въпросъ и зависи отъ много други условия. Той не зависи отъ нашата воля и отъ нашитъ разпорѣждания. Действително българскитъ тютюнопроизводители има да прекаратъ една тежка криза и съ тѣхъ наедно и българското стопанство. Защото известно е, че единъ отъ артикулитъ, който крепѣше българския износъ, е тютюнътъ. Въпрѣки едно голѣмо количество отъ 30.000.000 кр. отъ миналогодишната реколта и при едно качество много добро, при ценитъ, които се даватъ за тютюна, действително българскитъ тютюнопроизводители ще страдатъ. Българското правителство направи това, което можеше да направи. За тютюнитъ отъ старитъ реколти Министерскиятъ съветъ взе постановление, щото всички държавни доставки отъ чужбина да се платятъ, срещу компенсация, съ стари тютюни. Има вече направени нѣколко сдѣлки. Прави се, каквото е възможно да стане, но да определѣмъ ние съ собственитъ си сили цената на тютюна, това не можемъ да направимъ и никой не е въ състояние да го направи. Това е една сериозна криза, която се преживява. Ще трѣбва да се употребятъ всички усилия, за да се пласиратъ тютюнитъ. Азъ зная случаетъ, които г. запитвачтъ визира относително практиката на нѣкои режии, но той знае мѣрките, които се взеха. Известно е, че една отъ режии се отказа да отива въ селата да купува тютюни, безъ да има конкуренция. Нещастие то е тамъ, че тютюневата търговия е въ много лошо положение и че не можемъ да имаме конкуренция, тѣй, като нѣма търговци, които да отиватъ въ селата да купуватъ и да се конкуриратъ. Това е другата страна на въпроса.

Г-да! Това имахъ да отговоря и съмъ убеденъ, че г. запитвачтъ ще остане доволенъ отъ мѣрките, които вземахме, защото повече отъ тѣзи мѣрки, които вземахме, не можеха да се взематъ.

**И. Лѣкарски (д. сг):** 5—10 л. килограма се предлага тютюнътъ и нѣма кой да го купи.

**Министър-председателъ Н. Мушановъ:** Зная го. По едно време въ Петричкия и Горноджумайския краища тютюнътъ се продаваше отъ 35 до 40 л. килограма. Вѣрно е, че малко време, за нещастие, траяха тия цени, но тѣ бѣха добри цени. Вѣрно е, че Земледѣлската банка направи каквото можеше, като авансира известни суми срещу тютюнитъ на тия бедстващи краища. Вѣрно е, че аванситъ сж малки, но всѣки ще разбере, че Земледѣлската банка не е въ състояние да откупи тютюнитъ на населението. Въобще живѣе се въ една сериозна криза и ще трѣбва да положимъ доста усилия, за да можемъ да свържемъ двата края.

**Председателтъ:** Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Ачковъ, за да каже доволенъ ли е отъ отговора на г. министър-председателя.

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Съ вѣра, че ще бждатъ засилени мѣрките, които е взело правителството за облекчение положението на това население и че ще бждатъ премахнати причинитъ за това положение, азъ заявявамъ, че съмъ доволенъ отъ отговора на г. министър-председателя.

**П. Стоевъ (раб):** И моля да не се касира изборътъ ми!

**Д. Ачковъ (нац. л. о):** Е, хайде да напсувамъ министър-председателя, та да ме касиратъ! Това ли искате?

**И. Лѣкарски (д. сг):** Г. министър-председателю! Преди повече отъ единъ месецъ съмъ далъ питане по сжщия въпросъ за населението отъ пограничнитъ области въ Кюстендилска и Трънска околии.

**Министър-председателъ Н. Мушановъ:** Азъ не го зная.

**И. Лѣкарски (д. сг):** По сжщия въпросъ се отнася и, ако ми позволите, ще го развия.

**Министър-председател Н. Мушанов:** Развийте го, щомъ е същото. Ще Ви отговоря.

**Председателът:** Има думата народният представител г. Иванъ Лъкарски, за да развие питането си.

**И. Лъкарски (д. сг):** (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ съмъ отправилъ следното питане къмъ г. министър-председателя и министъръ на външнитъ работи и на изповѣданията: (Чете) „Съ постановление, взето въ заседанието му отъ 18 февруарий т. г., протоколъ № 13, Министерскиятъ съветъ е одобрилъ наредба № 25 на Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни, въ п. 3 на която се възлага на дирекцията да закупува царевича за изхранване на бедното население въ пограничните околии въ Петричкия, Пашмаклийския и Мостанлийския окръзи. Закупената царевича ще се продава на бедното население отъ клоноветъ на Българската земеделска банка направо или чрезъ клоноветъ ѝ и кредитиранитъ отъ същата банка кооперации, а където нѣма такива, отъ общинскитъ управления, по коштуема цена, намалена съ 50%, а на населението въ сѣщитъ околии, което има срѣдства за изхранване, по коштуема цена.

(Подпредседателътъ Н. Шоповъ заема председателското мѣсто)

Отъ снабдяването съ царевича при казанитъ по-горе условия е изключено непроизводителното и бедно погранично население въ Кюстендилска и Трънска околии. Това бедно погранично население, което носи извънредни тежести не само по охраната на границата, но неговиятъ трудъ и неговиятъ добѣтъкъ се използватъ безвъзмездно отъ пограничната ни стража при разнасяне на хранителнитъ продукти и гориво по постоветъ, за доставка на материали и изграждане на постовитъ и други помѣщения; това население, което има нещастieto да населява единъ непроизводителенъ теренъ, изложенъ на градушки и наводнения, чиито щогоде доходни имоти въ по-големата имъ частъ останали отатѣкъ границата, безъ да могатъ собственицитъ имъ редовно и рационално да ги обработватъ и да прибиратъ реколтата отъ тѣхъ; това население край най-важната и най-застрашена гранична линия, прорѣзана съ черна бразда и укрепена отъ противника съ телени мрежи, вълчи ями и бетонирани бойници, смѣтамъ, че заслужава грижатъ и помощта на държавата еднакво, ако не повече, съ населението въ Мостанлийски, Пашмаклийски и Петрички окръзи.

Отъ друга страна, това население не произвежда никакви интензивни култури, нѣма условия за експлоатирание, доколкото ги има обекти за горски стопанства, за сегнато е извънредно много отъ безработицата, а кредититъ, доколкото имаше такива при Земеделската банка, сж покрити съ сключени вече заеми. Като така, то не може да намѣри срѣдства, за да си закупи храна. Такава, макаръ и при намалени цени, то не ще успѣе да си закупи, ако държавата не му се притече на помощъ чрезъ гарантиране отъ нея отпускането на заеми отъ Българската земеделска банка, срѣдствата отъ които заема да бждатъ употребени за закупуване на храни.

Ето защо питамъ и моля да ми отговорите:

1. Не смѣтате ли, че въ п. 3 отъ наредбата № 25 на Дирекцията за храноизноса, публикувана въ „Държавенъ вестникъ“, брой 269 отъ 26 февруарий т. г., ще трѣбва да се включи и населението отъ пограничните области въ Кюстендилска и Трънска околии?

2. Не смѣтате ли, че крайно нужно е да се отпускатъ на бедното население отъ граничните области заеми отъ Българската земеделска банка подъ гаранцията на държавата, за да си набави това население срѣдства за закупуване на храни и да не бжде още повече зарабатано отъ лихваритъ.

Г. г. народни представители! Нѣмамъ да прибавя много нѣщо къмъ онова, което ви прочетохъ отъ моето питане. За мене въпросътъ не е локаленъ; не се касае само да бжде удовлетворено едно население край нашата граница. Смѣтамъ, че въпросътъ е държавенъ; касае се за едно население, което не само по духъ е приобщено къмъ държавната идея и къмъ нацията си, но на което сж възложени извънредни тежести по охраната и гарантирането неприкосновеността на нашата граница. Това население изнемогва извънредно много. Тогава, когато ние въ София или по други мѣста въ вътрешността на България сме спокойни и ходимъ по театри и кафенета, това население бодърствува денонощно, заедно съ малката и слабата българска погранична стража. При пекъ, при дъждъ, при

калица, зимно и лѣтно време, въ всѣко време презъ годината, даже и тогава, когато е заето съ обработването на малкитъ си недоходни имоти, то изпълнява своя дългъ, строи постове, разнася храна на българската погранична стража, тогазъ когато за него самото нѣма храна, тогазъ когато то оставя децата си въ къщи безъ хлѣбъ, безъ каквито и да било хранителни продукти. Не е парадоксъ, ако ви кажа, че частъ отъ туй население, на много мѣста, е принудено да се храни съ хлѣбъ, който по-скоро прилича на недопечена калъ. То употребява нѣкаква чорба, въ която туря дивъ киселецъ или дивъ дукъ, за да може не да се подслади, а да намокри хлѣба, за да бжде полесно приеманъ отъ децата. Това е установено отъ една анкета, която бѣше направена въ миналитъ години между децата, отиващи на училище, въ тѣзи краища. Вследствие долокачествения хлѣбъ, дължащъ се на долокачествено брашно, въ което, покрай другитъ примѣси, е имало даже стѣрготини, тамъ сж се били появили масови заболявания между децата.

**Нѣкой отъ земеделцитъ:** Отъ кжде пѣкъ се вземаха стѣрготини?

**И. Лъкарски (д. сг):** По всѣка вѣроятностъ, трѣбва да сж били въ самото брашно. Това е констатирано отъ анкета, направена отъ лѣкари, не е измислено отъ менъ. То е ноторно и бѣше направено достояние на Дирекцията на народното здраве. Сѣга, напоследѣкъ, нѣма констатирани такива случаи.

**Нѣкой отъ земеделцитъ:** Като отидемъ въ Кюстендилъ, тамъ дръжъ тая речъ.

**И. Лъкарски (д. сг):** Г. г. народни представители! Когато правителството приема, че е крайно необходимо да се притече на помощъ на бедното погранично население и решава да го подпомогне, давайки му храни съ 50% намалени цени, азъ не мога да разбера, защо това трѣбваше да се направи за едни краища, където положението не е тѣй застрашено, където населението е при по-благоприятни условия, а да се изключи Кюстендилската погранична зона? Това създава смутъ въ душата на населението отъ тази зона. Изключването на населението въ Кюстендилската погранична зона отъ категорията на населението, което се нуждае отъ помощта на държавата, макаръ да е поставено при лоши условия, го обезсърчава, това злия зле на неговия духъ, и азъ се страхувамъ, че неговото чувство на родолюбие ще отслабне, което не е въ интереса на държавата. Това население нѣма работна площ. Ноторенъ фактъ, който не може да отрече никой, е, че голѣма частъ отъ населението тамъ, при настѣпването на пролѣтъта, е принудено да отива въ вътрешността на царството, за да търси работа, но при кризата, при голѣмата безработица, то мжчно може да разчита, че ще намѣри такава. Населението тамъ е въ таква положение, че даже при намалени цени на хранитѣ, то не може да си купува такива. Азъ смѣтамъ, че нищо не ще коштува на държавата, ако подъ нейна гаранция Българската земеделска банка отпусне кредити на това население и го снабди съ срѣдства за закупуване на храни.

Г. г. народни представители! Азъ имамъ една малка статистика, която говори, че въ тоя край, бивше Босилеградско, 72% отъ населението иматъ задължения къмъ Земеделската банка, че 65—67% отъ тѣзи задължения сж неизплатени, било варантъ, било заеми срещу поржчителство. Неговиятъ кредитъ при Земеделската банка е закритъ. При кризата днесъ това население не може да намѣри пари, за да си купи храни отъ кждето и да бжде. Ето защо и да му предлагате храни на по-ниска цена, то не ще бжде въ положение да си купи такива, защото нѣма никакви срѣдства. Ако искате ефикасно да помогнете на това бедно гранично население, крайно необходимо е да му се даде възможностъ да сключи заеми отъ Земеделската банка подъ гаранция на държавата — защото иначе Земеделската банка не може да му отпусне такива — които заеми ще му послужатъ за купуване храни, за да може да се изхрани. Това е практикувано и въ миналото спрямо това население, което е останало досега честно и което не се е възползвало отъ това, че държавата гарантира неговитъ заеми, за да не ги плаща. Една малка анкета ще установи, че това население е много по-честно по отношение на своитъ задължения къмъ Земеделската банка, отколкото населението на други мѣста, на което сж давани заеми подъ гаранцията на държавата.

Г. министър-председателътъ, отговаряйки на питанието на г. Ачковъ, въ свързка съ тютюнитъ, каза, че този край



е облекчен, като се дават храни на населението или безплатно, или на намалени цени. Във нашия край, както имах куража да прекажа и да напомним, не се явяват търговци да купуват тютюните, а и дотолкова, доколкото се явяват въ последните дни, тѣ предлагат едни немисливи ниски цени, стигащи 5—10 л. за килограмъ доброкачествени тютюни. Безспорно, при това положение на населението, при тая липса на сръдства у него за купуване на храни, то е принудено да продава своите тютюни при тия ниски цени, защото много от хората там сѣ заложили своите тютюни предъ Земледѣлската банка, вземали сѣ кредити срещу тѣхъ, които сега не могат да платятъ — не могат дори да посрещнатъ лихвите и погашенията, което е необходимо да правятъ. Населението въ нашия край, което въ голѣмата си частъ, особено въ подбалканските мѣста, е тютюнопроизводително, нѣма възможност да продаде тютюните, за да вземе малко пари, да се снабди съ сръдства, за да си купи храни.

Ето защо азъ моля г. министър-председателя да сезира съ този въпросъ Министерския съветъ. И г. директорътъ на прехраната преди две седмици ходи да направи анкета въ с. Трекляно. Моите сведения говорятъ, че той се е убедилъ въ достоверността на сведенията, които азъ бѣхъ му далъ, а може би и нѣкои други мои колеги, и че трѣбва да се подпомогне на населението тамъ. Възражението, което направи г. министър-председателятъ, че държавата не може да изхрани цѣлото население, смѣтамъ за неоснователно поне по отношение на това население, за което говоря азъ — бедното гражданско население — че при условията, при които се намира то, държавата е длъжна да му се притече на помощъ.

Досега — азъ смѣло мога да го заявя, както имахъ случай и другъ път да го заявя — българската държава не е имала една опредѣлена своя гранична политика. За голѣмо съжаление, това е голата истина. Но не е така у нашите съседи. Тамъ се правятъ голѣми усилия, тамъ се полагатъ извънредно голѣми грижи, за да се подпомогне граничното население, поощряватъ се известни инициативи, за да се подкрепи това население. А у насъ държавата обикновено влиза въ контактъ съ туй население само чрезъ своите акционни агенти и горски и полицейски стражари по време на изборитѣ, дотолкова доколкото е необходимо, за да вземе неговите гласове.

Нѣкой отъ мнозинството: Така бѣше въ време на Сговора.

И. Лѣкарски (д. сг): Това е ставало и преди насъ, то става и днесъ, става всѣкога. Това сѣ били грижитѣ на българската държава. Но ако е въпросъ за управлението на Сговора, както искате да кажете, азъ мога да ви кажа, че тогава сѣ инициативи много разумни и целесъобразни населението е подпомогано нееднократно, напр., съ кредити подъ гаранция на държавата.

Азъ вѣрвамъ, че вие ще се съгласите съ онова, което азъ пледирамъ, познавайки условията на този край. Онова, което ви казвамъ, е самата истина и нуждитѣ на това население сѣ такива, каквито ви ги рисувамъ. И затова правителството и Парламентътъ трѣбва да подкрепятъ правата кауза на това население, което има право да иска, а дълъгъ на държавата е да го подпомогне.

Нѣкой отъ мнозинството: Да го подпомогне, следъ като вие го направихте просекъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министър-председателятъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Въпросътъ, който интересува г. Лѣкарски, както и г. Ачковъ, е единъ и сѣщъ; той се раздѣля съобразно лицата, които питатъ: докато г. Ачковъ говорѣше за своя край, г. Лѣкарски говори за този край, отъ който е избранъ. Нѣма нищо чудно въ това, че народниятъ представител се интересува за съдбата на населението отъ този край, отъ кѣдето е избранъ. И добре правятъ, че запитватъ.

Гр. Трънъ, за който се говори въ питането на г. Лѣкарски, е въ списъка на градоветѣ, които се ползватъ отъ намалените цени на хранитѣ.

И. Лѣкарски (д. сг): Неотдавна, следъ моето питане, Трънъ го включихте, но Кюстендилскиятъ край продължава да бѣде изключенъ отъ категорията на ония мѣста, които трѣбва да бѣдатъ подпомогани съ 50% намаление.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: И Кюстендилскиятъ край е включенъ.

И. Лѣкарски (д. сг): Не цѣлиятъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Не цѣлиятъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Трънска околия още отначалото е била включена, само че бѣха събрали едно писмо въ Дирекцията на храноизноса.

И. Лѣкарски (д. сг): Да, ползували сѣ се съ 25% намаление за житото, безъ напоследъкъ да се доставятъ храни, защото нѣмало достатъчно.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сега има.

И. Лѣкарски (д. сг): Но по отношение царевичата, която населението консумира, то е изключено.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Тамъ хората не ядатъ царевича.

Г. г. народни представители! Моето интимно убеждение е, че тия краища, които се подпомагатъ отъ държавата въ този размѣръ, въ който това става сега, сѣ доволни, защото тѣ знаятъ, какви бѣха по-рано ценитѣ на хранитѣ въ тѣхния край въ сравнение съ тия въ другитѣ краища на България — двойно по-голѣми. Сега тѣ получаватъ хранитѣ на много ниски цени.

Министъръ Д. Гичевъ: Царевичата по 1'20 л.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Царевичата по 1'20 л., но тѣ не получаватъ царевича.

Нѣкой отъ мнозинството: Само жито получаватъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Азъ поискахъ сега набързо да ми дадатъ сведения. Изпратено имъ е: 500 тона пшеница, 100 тона ръжъ и 100 тона брашно. Тѣ се ползватъ съ 25% намаление и не плащатъ транспорта. Това е въ Кюстендилската околия. Тѣй щото това население е подпомогнато.

Но г. Лѣкарски поддържа друга теза: да дадемъ заеми на населението отъ Земледѣлската банка, за да може то съ тия заеми да прави — какво? — Да си купува хранитѣ, безъ да се ползува отъ намалението. Ами че тогава то ще бѣде въ по-лошо положение. Ние сега му даваме възможност да се храни по-евтино и безъ задължения. На бедстващитѣ, които сѣ свършено бедни, можемъ да дадемъ храна безъ пари, но тая препорѣка, която Вие, г. Лѣкарски, ни давате, азъ я смѣтамъ неумѣстна. Тя е даже лоша. Нѣма защо да се заблуждава населението. Ние се стремимъ сега да му помогнемъ, доколкото е възможно да му се помогне.

Г. г. народни представители! Азъ ви увѣрявамъ, че това, което се направи тия година и което коштува на държавата доста милиони лева, . . .

Д-ръ И. Бешковъ (з): 600 милиона лева.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: . . . е достатъчно. И азъ казвамъ, че е най-добре, ако можемъ навредъ да помогнемъ; но не трѣбва да забравяте, че и държавата, при бедственото положение, въ което се намира, толкова може да подпомогне. Въ сравнение съ режима, който сѣществуваше по-рано, населението въ тия покрайнини сега се прехранва много по-добре и много по-евтино. Вие, г. Лѣкарски, казвате, че има бедстващи. Да, има бедстващо население — азъ зная това.

Х. Чолаковъ (з): Резултатъ на тѣхната политика.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Но тукъ има народни представители, които сѣ оттамъ и които казватъ — а азъ зная това и по други сведения — че населението е почувствувало помощта, която държавата му дава. Повече не може да се иска. Азъ зная, че е лесно да се каже: „Отворете каситѣ на Земледѣлската банка и купувайте храна за населението“. Но това нѣщо не може да се поддържа сериозно отъ никого. Азъ разбирамъ длъжността на държавата въ време на бедствие да се притече на помощъ и затова ние помагаме, като на ония, които могатъ да платятъ, даваме храна на по-евтини цени, а на ония, които свършено не могатъ да платятъ, имъ даваме храна безъ пари. Въ този пътъ ние вървимъ. Отъ туй повече не може да се направи. И мене ми се струва, че при тая политика на правителството днесъ ние трѣбва да получимъ повече похвала, отколкото да се искатъ невъзможни работи, които никое правителство не може да направи. (Ржкопѣскания отъ мнозинството)

**П. Стоевъ (раб):** Г. министре! За безработните нѣма ли да направите нѣщо?

**Министъръ-председателъ Н. Мушановъ:** Г-да! И за безработните се грижимъ, но не съ крѣсци, както вие правите това винаги, а на дѣло. Ето завчера гласувахме три милиона лева за безработните.

**Министъръ С. Стефановъ:** Увеличаваме ги още съ два милиона лева.

**Министъръ-председателъ Н. Мушановъ:** По този въпрос трѣбва да се разберемъ, г-да. Азъ смѣтамъ, че въ този Парламентъ демокрацията царува. (Оживление срѣдъ работниците!) Недейте се смѣ, защото вашитѣ кули сѣ построени на пѣськъ и рухватъ всѣки день, а ние всѣки день доказваме, че сме отзивчиви къмъ нуждитѣ и на работника, и на селянина, въобще на срѣдните бѣдствуващи слоеве. (Ръжкоплѣскания отъ мнозинството) Положението на държавата е такова, че тя отдѣля отъ залѣка си, за да може да подпомогне. Миналата година въ бюджета бѣха предвидени десетъ милиона лева за безработните. Оня день гласувахме сврѣхсмѣтенъ кредитъ отъ три милиона лева, който сме на пътъ да увеличимъ съ още два милиона лева.

**П. Стоевъ (раб):** Това нищо не е.

**Председателствуващъ Н. Шоповъ:** (Звъни)

**Министъръ-председателъ Н. Мушановъ:** Тия помощи, които държавата дава на всички бѣдствуващи, при положението, въ което тя се намира, ще трѣбва, г-да, да ги оцените по-справедливо. Г-да! Въпроситѣ не се разрешаватъ само съ крѣсци, за да се прави шумъ и впечатление на ония тѣлпи, които винаги нѣма да сѣ доволни, защото вие ги карате да сѣ такива. (Възбуждение отъ работниците!) Моля, моля, ще трѣбва разумно да прецените всѣка една мѣрка, която се взема отъ правителството, при положението, въ което се намира държавата, и да разберете, че ние правимъ повече, отколкото можемъ, за да облекчимъ тежкото положение на бѣдствуващитѣ съсловия въ България. Ние всички го разбираме. Зимата мина и се надѣваме, че времето, отъ пролѣтѣта нататкъ, по-лесно ще се изживѣе. И съ тия помощи, които мислимъ още да дадемъ, смѣтаме, че още повече ще ги облекчимъ. Ако останемъ само на вашия крѣськъ — ще приказваме за много, а нѣма да има нищо. Това е вашата политика. Нашата политика е да подпомогнемъ бѣдствуващитѣ и азъ съмъ убеденъ, че, като честни хора, работниците по-добре ще разбератъ нашата политика, отколкото вашия крѣськъ! (Ръжкоплѣскания отъ мнозинството)

**Т. Христовъ (раб):** Работниците отъ Свиленградъ много добре я разбраха!

**П. Стоевъ (раб):** Ситиятъ на гладния вѣра не хваща.

**Председателствуващъ Н. Шоповъ:** Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Лѣкарски, за да каже доволенъ ли е отъ отговора на г. министъръ-председателя.

**И. Лѣкарски (д. сг):** Г. г. народни представители! Азъ разбирамъ всички съображения, които изтъкна г. министъръ-председателъ. Безспорно е, че добре се направи, като се включи Кюстендилската околия. Но азъ бихъ молилъ г. министъръ-председателя това различие, което се прави за граничните области — за Пашмаклийско, Кърджалийско — да се направи и за Кюстендилската околия, защото и Кюстендилската околия е въ гранична областъ и тамъ царевичката би била предпочитана предъ житото, поради ниската ѣ цена, пѣкъ се и консумира извънредно много тамъ.

**Нѣкой отъ мнозинството:** И азъ съмъ съгласенъ.

**И. Лѣкарски (д. сг):** И вие сте съгласенъ, и г. Йовевъ ще бѣде съгласенъ. Това е истината. Нѣма защо, като се дава царевичката съ 50% намаление за Пашмаклийско и Кърджалийско, да се изключва населението отъ Кюстендилския край, което е край границата, и да се допуска една неправда, която смущава и има зловредно влияние върху духа на това население. Това бѣше моята мисль.

На второ мѣсто г. министъръ-председателъ каза: изпратиха се безплатно вагони храни. Обаче за Кюстендил-

ската околия не сѣ изпратени такива, а сѣ изпратени въ други пунктове, кждето населението въ известни отношения и безъ това е по-добре, отколкото тия покрайнини, за които говоря, особено въ Кюстендилската околия. И ако бихте направили за Кюстендилска околия това, което правите за други околии, азъ вѣрвамъ, пѣкъ и другитѣ мои колеги отъ Кюстендилска околия ще потвърдятъ това — че цѣлото население въ Кюстендилско ще бѣде много доволно.

**Министъръ-председателъ Н. Мушановъ:** Особено ако даваме храната безъ пари!

**И. Лѣкарски (д. сг):** Далечъ съмъ отъ тая мисль да изхранвате тамошното население безплатно. Азъ пледирамъ друго: да не се прави разграничение въ полза на нѣкои околии, защото това разграничение влияе зле върху духа на населението, което вижда, че държавата се явява за едни майка, за други мащеха. Затуй азъ казвамъ, че въпросътъ не е локаленъ, а е държавенъ и националенъ, особено предъ видъ характера на туй население, предъ видъ мѣстата, които то обитава, и предъ видъ задачитѣ, които му се възлагатъ отъ държавата — да се притича на помощъ на нашитѣ гранични власти.

Азъ не искамъ да правя партизански въпросъ отъ това мое питане, не искамъ да уязвявамъ правителството. Азъ смѣтамъ, че като направихъ това питане къмъ правителството, г. министъръ-председателъ ще се заинтересува и ще иска докладъ отъ комисаря по прехраната и не-правдитѣ, които бѣха допустнати досега, ще бѣдатъ поправени.

Съ тази вѣра въ себе си азъ съмъ доволенъ отъ отговора на г. министъръ-председателя.

**Председателствуващъ Н. Шоповъ:** Г. г. народни представители! Постѣпило е питане къмъ г. министра на външнитѣ работи и изповѣданията и къмъ г. министра на финанситѣ отъ народнитѣ представители Антонъ Кантарджиевъ и д-ръ Иванъ Бешковъ, съ следното съдържание: (Чете)

„Г. г. министри! Извънредната сесия на Съвета при Обществото на народитѣ приключи съ въпроситѣ, които интересуватъ България, досежно плащанията ѣ въ чужбина. До българското общество достигатъ откъслечни сведения за работата на тоя Съветъ и противоречиви сведения за решенията му по отношение нашитѣ плащания.

Ето защо, възъ основа на чл. 60 отъ правилника за вътрешния редъ, молимъ да ни отговорите:

1) Какви сѣ точно решенията на Съвета при Обществото на народитѣ, засѣгащи България;

2) Правятъ ли се облекчения на България и въ какъвъ размѣръ.“

Това питане ще бѣде изпратено на г. г. министритѣ, за да отговорятъ.

**Министъръ-председателъ Н. Мушановъ:** За утре да се постави на дневенъ редъ. Още утре ще отговори.

**Председателствуващъ Н. Шоповъ:** Г. министъръ-председателъ ще отговори още утре на това питане.

Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

На кое питане ще отговорите, г. министре?

**Министъръ-председателъ Н. Мушановъ:** За днесъ стига толкозъ. Да пристѣпимъ къмъ дневния редъ. Утре ще продължатъ питанията.

**С. Димитровъ (раб):** Нека продължи г. министърътъ на вътрешнитѣ работи. Искамъ да ми отговори на питането за терора въ Орѣховска околия.

**Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ:** За Орѣховска околия отговорихъ на едно питане и дадохъ пълни освѣтления. Като дойде провѣрката на Орѣховския изборъ, пакъ ще говоря. Нѣма да си губимъ времето два пѣти за една и сѣща работа.

**С. Димитровъ (раб):** Тамъ има бити работници. Има данни, които още не сѣ опровергани.

**П. Фенерковъ** (раб): Подали сме питане относно не-предаване на трудовата група управлението на общината въ с. Букьовци.

**Министър-председател Н. Мушановъ:** Разберете, че на всички питання въ едно заседание не може да се отговори.

**П. Фенерковъ** (раб): Три месеца чакаме.

**Министър-председател Н. Мушановъ:** Не виждате ли, че само вие занимавате Събранието въ цѣли заседания съ вашитѣ питання.

**П. Стоевъ** (раб): Като не се отговаря навреме!

**Министър-председател Н. Мушановъ:** Не можете да говорите по цѣлъ часъ по едно питане. Никѣде не става това нѣщо.

**П. Стоевъ** (раб): Само по 15 м. говоримъ.

**Министър-председател Н. Мушановъ:** Ако искате, направете интерпелация и сложете сериозно въпроса за до-вѣрие на правителството, а сега какво е туй: цѣлъ часъ да губи Парламентътъ за едно ваше питане! (Възражения отъ работниците) Стига толкозъ!

**П. Стоевъ** (раб): Месеци минаватъ, а не отговарят нито на едно наше питане.

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** (Звъни)

**Министър д-ръ А. Гиргиновъ:** Вие имате питання, които засѣгатъ 5—6 околии или нѣколко окръга, по които питання препискиятъ трѣбва да обикалятъ околитѣ и окръжитѣ. Вие имате отправени къмъ мене чудовищни за-питвания за събития, станали още презъ м. августъ мина-лата година, когато азъ не бѣхъ министъръ на вътреш-нитѣ работи и ги свързвате съ събития, станали презъ месецитѣ февруарий и мартъ тази година.

**Нѣкой отъ работниците:** Не е вѣрно.

**Министър д-ръ А. Гиргиновъ:** Какъ да не е вѣрно? Ако искате, да ви покажа.

**Другъ отъ работниците:** За тогава имаме питання, на които не ни е отговорено.

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** (Звъни)

**Министър д-ръ А. Гиргиновъ:** Вие сте усвоили една практика да трупате Парламента само съ питання, за да правите обструкция. Азъ ще ви отговоря.

**П. Напетовъ** (раб): Г. министре! Имам депозирани пи-тания . . .

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Моля Ви се, г. На-петовъ!

**П. Напетовъ** (раб): Преди 1—2 месеци сме депозирали питане къмъ г. министър-председателя по въпроса за възобновяване търговскитѣ и дипломатически връзки съ Сѣветска Русия.

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Моля Ви се, г. На-петовъ!

**П. Напетовъ** (раб): 3 месеци минаватъ и Вие не щете да отговорите.

**Министър д-ръ А. Гиргиновъ:** По този въпросъ петъ пѣти съмъ отговорилъ вече.

**П. Напетовъ** (раб): Не е вѣрно.

**Министър д-ръ А. Гиргиновъ:** Ама вие, като чужди агенти тукъ, постоянно повдигате този въпросъ и много пѣти тукъ инцидентно се говори по този въпросъ.

**П. Напетовъ** (раб): Държите непристоенъ езикъ, който не подобава на министъръ.

**Министър д-ръ А. Гиргиновъ:** Я кажете, какво до-стоинство има у Васъ?

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Г. Напетовъ! Права Ви изобличение и Ви приканвамъ да държите по-приличенъ езикъ къмъ г. министра.

Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — **трето четене законопроекта за извънбюджетенъ (свръх-сметенъ) кредитъ за 1931/1932 финансова година.**

Моля г. докладчика да прочете законопроекта.

**Докладчикъ д-ръ И. Бешковъ** (з): (Чете)

### „ЗАКОНЪ

за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ за 1931/1932 финансова година.

Членъ 1. Разрешаватъ се на министритѣ извънбюджетни (свръхсметни) кредити за 1931/1932 ф. г., както следва:

I. По редовния бюджетъ на държавата . . . 95.270.507 л.  
II. По бюджетитѣ на фондовѣтѣ . . . 14.207.000 л.

Разпредѣлението на кредититѣ по министерства, пара-графи и фондове е показано въ подробна таблица къмъ закона.

Членъ 2. Разходитѣ, разрешени съ предишния членъ отъ настоящия законъ по бюджета на държавата, да се покриватъ отъ икономитѣ по сѣщия бюджетъ, а тия по фондовѣтѣ — отъ икономитѣ или наличноститѣ по съот-ветнитѣ фондове.

Членъ 3. Кредитътъ 150.000 л. по § 1 на бюджета на Министерството на войната за 1931/1932 ф. г., за възнагра-ждение на военно-наемни преподаватели за Военното учи-лище, се намалява съ 80.000 л., съ които се увеличава кре-дитътъ 300.000 л. по сѣщия бюджетъ и параграфъ, за въз-награждение на редактора, коректора и писателитѣ по списване военната история.

Членъ 4. Разрешениятъ кредитъ отъ 488.000 л. съ I-о постановление на Министерския съветъ, отъ 1 септемврий 1931 г., протоколъ № 63, по Министерството на вътреш-нитѣ работи и народното здраве — администрация и поли-ция, за издръжка на Главното комисарство по продовол-ствието (подробната таблица) се разходва по следния бюджетъ:

| Точка | Брой на слушанитѣ | Наименование на длѣжноститѣ                                         | Месечна заплата | Дневно възнагра-ждение одному | Разрешени кредити отъ 15. VIII. 1931 г. до 31. III. 1932 г. |
|-------|-------------------|---------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| I     | 1                 | Главенъ комисаръ . . .                                              | 18.000          | —                             | 135.000                                                     |
|       | 2                 | Пом.-главни комисари .                                              | —               | 200                           | 90.000                                                      |
|       | 1                 | Информаторъ . . . . .                                               | —               | 250                           | 56.250                                                      |
|       | 1                 | Секретаръ . . . . .                                                 | 5.000           | —                             | 37.500                                                      |
|       | 1                 | Архиваръ-регистраторъ .                                             | 3.500           | —                             | 26.250                                                      |
|       | 1                 | Машинописецъ (стено-графъ) . . . . .                                | 3.000           | —                             | 22.500                                                      |
|       | 1                 | Машинописецъ . . . . .                                              | 2.500           | —                             | 18.750                                                      |
|       | 1                 | Прислужникъ . . . . .                                               | 2.500           | —                             | 18.750                                                      |
|       | 9                 | Всичко за заплати и въз-награждения на личния съставъ . . . . .     | —               | —                             | 405.000                                                     |
| II    | —                 | За наемъ на помѣщение                                               | —               | —                             | 18.000                                                      |
| III   | —                 | За канцеларски разходи                                              | —               | —                             | 30.000                                                      |
| IV    | —                 | За пѣтни и дневни пари, за вещи лица и закле-ти счетоводители . . . | —               | —                             | 35.000                                                      |
|       | —                 | Всичко за вещевени разходи . . .                                    | —               | —                             | 83.000                                                      |
|       | —                 | А всичко разходи . . .                                              | —               | —                             | 488.000                                                     |

Членъ 5. Разрешава се да се отсрочи събирането на дължимитѣ пансионни такси при Шуменското опитно педа-гогическо училище до 31 декемврий 1931 г., като за закъс-нѣлитѣ до тая дата и несѣбрани такси не се плаща лихва. Ако до тая дата дължимитѣ такси не сѣ внесени, да се събератъ по реда за събиране прѣжитѣ данѣци, за която целъ дирекцията на училището да даде списѣци на съот-ветнитѣ данѣчни началници.

Членъ 6. Кредитътъ 220.000 л. по § 7 на бюджета на Ми-нистерството на финанситѣ за 1931/1932 ф. г. за допълни-теленъ персоналъ при околийскитѣ данѣчни управления се намалява съ 40.000 л., съ които се увеличава кредитътъ 220.000 л. по § 6 на сѣщия бюджетъ за допълнителенъ пер-соналъ при окръжнитѣ данѣчни управления.

Членъ 7. Одобрява се XIV-то постановление на Мини-стерския съветъ, отъ 16 юлий 1930 г., протоколъ № 44, съ което се разрешава на Министерството на народното про-свѣщение да сключи заемъ отъ фонда „Културно и со-

циално подпомагане на учителитѣ" въ размѣръ 7.000.000 л. Този заемъ, който ще се употреби за изплащане стойността на грубата работа отъ предприятието по построяката на I Софийска девическа гимназия, ще се отпусне презъ течение на 1930/1931 и 1931/1932 ф. г., споредъ изработенитѣ ситуации и ще се погаси въ срокъ 5 години.

За погасяване на тоя заемъ да се предвижда ежегодно въ бюджета на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтицата и благоустройството съответенъ кредитъ.

За оформяване на извършения разходъ разрешава се на министра на народното просвѣщение извънбюджетенъ (сврѣхсмѣтенъ) кредитъ отъ 7.000.000 л., който е покритъ съ постѣпленията отъ заема.

Членъ 8. Констатиранитѣ до 1 априлъ 1927 г. липси на книги въ библиотекитѣ при пълнитѣ и непълнитѣ срѣдни учебни заведения по Министерството на народното просвѣщение се изписватъ въ разходъ по каталозитѣ на библиотекитѣ при случанитѣ: когато отговорнитѣ лица сѣ починали или забѣгнали въ чужбина и нѣматъ наследници; когато мѣстожителството на отговорнитѣ лица не може да се установи даже чрезъ административнитѣ власти; когато липсата е установена съ актъ, макаръ да не е подписанъ отъ представител на финансовата властъ или не е установена съ актъ, но се доказва отъ живи свидетели чрезъ писмено разследване или когато липсата своевременно е била отбелязана въ каталога.

Членъ 9. Не се прилагатъ разпорежданията на ал. II къмъ чл. 186 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятитѣ по отношение на ония предприемачи, които сѣ поели ангажменти за доставка на хлѣбъ за държавни учреждения и стопанства по търгове, произведени преди влизането въ сила на наредбата № 12/1931 г. на Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни, съ която се нормира цената на житото, ако следъ влизането ѝ въ сила не сѣ изпълнили тия ангажменти.

За доставенитѣ количества хлѣбъ отъ сѣщитѣ предприемачи следъ влизането въ сила на сѣщата наредба имъ се заплаща отъ държавата разликата между нормираната и договорна цена на хлѣба.

Членъ 10. Одобрява се V-то постановление на Министерския съветъ, отъ 2 декемврий 1931 г., протоколъ № 93, съ което, на основание чл. 4, буква д, отъ закона за пласиране и оползотворяване общественитѣ фондове и пр., се разрешава на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата да направи заемъ отъ Пощенската спестовна каса въ размѣръ 18.000.000 л. Тоя заемъ да се сключи за срокъ петъ години съ лихва 9% (при условията, изложени въ доклада № 6364/1931 г. на министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ до Министерския съветъ) и ще послужи за възстановяване вълнолома на пристанището въ Варна. Разходътъ да се извърши съгласно следната

#### ПОДРОБНА ТАБЛИЦА

за разпредѣляне на кредита отъ 18.000.000 л. за възстановяване приморския вълноломъ при варненското пристанище.

| Параграфъ | Наименование на разходитѣ                                                                                                                                                                                                     | Сума       |
|-----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1         | Доставка на два шалана морски типъ . . .                                                                                                                                                                                      | 3.500.000  |
| 2         | Доставка на два двигателя за каменоломната „Лъждата“ . . . . .                                                                                                                                                                | 3.500.000  |
| 3         | Доставка на строителни материали (об. камъни и естествени блокове, трошени камъни, циментъ и дървени и желѣзни материали, пѣськъ и др.) и извършване зидарски, бетонни и заскалителни работи за възстановяване на вълнолома . | 10.000.000 |
| 4         | Доставка на материали и изплащане надницитѣ на работницитѣ въ работилницитѣ и по сѣдветъ за поддържане и функциониране на строителния инвентаръ, съ който ще се извършатъ работитѣ по възстановяване на вълнолома .           | 1.000.000  |
|           | Всичко . . .                                                                                                                                                                                                                  | 18.000.000 |

Забележка. Министерътъ на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ, следъ предварително писмено съгласие на министра на финанситѣ, презъ течение на работитѣ и спо-

редъ нуждитѣ, може съ заповѣдь да засилва нѣкои отъ кредититѣ по горнитѣ параграфи за смѣтка на другитѣ, като се запазва общиятъ размѣръ на кредита отъ 18.000.000 л.

Разходването на кредита 18.000.000 л. да се извърши до окончателното му изчерпване.

Членъ 11. Одобрява се XXXVI-то постановление на Министерския съветъ, отъ 29 октомврий 1931 г., протоколъ № 80, съ което се правятъ отбелязанитѣ по-долу нови измѣнения въ подробната таблица за разпредѣляне кредита 668.300.000 л. по § 3 отъ бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата. Тоя кредитъ е предназначенъ за разходитѣ по държавния стабилизационенъ заемъ 1928 („Д. в.“ отъ 6 мартъ 1929 бр. 274); подробната таблица е била вече измѣнена съ чл. 17 отъ закона за сврѣхсмѣтенъ кредитъ 1929/1930 („Д. в.“ отъ 4 априлъ 1930 бр. 4) и съ чл. 6 отъ закона за сврѣхсмѣтенъ кредитъ 1930/1931 („Д. в.“ отъ 9 априлъ 1931 бр. 7):

1. Срещу пореденъ № 1 кредитътъ 184.466.070 л. се намалява съ 1.228.089 л. и остава 183.237.981 л.
2. Срещу пореденъ № 2 кредитътъ 37.935.000 л. се намалява съ 1.626.061 л. и остава 36.308.939 л.
3. Срещу пореденъ № 5 кредитътъ 3.200.000 л. се намалява съ 111.536 л. и остава 3.088.464 л.
4. Срещу пореденъ № 6 кредитътъ 4.000.000 л. се намалява съ 4.000.000 л.
5. Срещу пореденъ № 10 кредитътъ 6.267.400 л. се намалява съ 194.344 л. и остава 6.073.056 л.
6. Срещу пореденъ № 11 кредитътъ 3.200.000 л. се намалява съ 583.201 л. и остава 2.616.799 л.
7. Срещу пореденъ № 17 кредитътъ 3.939.000 л. се намалява съ 1.235 л. и остава 3.937.765 л.
8. Срещу пореденъ № 18 кредитътъ 6.503.530 л. се намалява съ 446.327 л. и остава 6.057.203 л.
9. Срещу пореденъ № 19 кредитътъ отъ 35.000.000 л. се намалява съ 1.224.317 л. и остава 33.775.683 л.
10. Срещу пореденъ № 20 кредитътъ отъ 135.528.000 л. се намалява съ 383.946 л. и остава 137.144.054 л.

Съ така получената сума 9.799.056 л. се усилватъ:

1. Срещу пореденъ № 3 кредитътъ 26.591.000 л., съ 6.046.974 л., или всичко 32.637.974 л.
2. Срещу пореденъ № 8 кредитътъ 15.890.000 л., съ 500.000 л., или всичко 16.390.000 л.
3. Срещу пореденъ № 14 кредитътъ 13.000.000 л., съ 1.065.000 л., или всичко 14.065.000 л., и
4. Срещу пореденъ № 15 кредитътъ 22.100.000 л., съ 2.187.082 л., или всичко 24.287.082 л.

Членъ 12. Разрешава се остатъкътъ отъ кредита 1.650.000.000 л., разрешенъ съ законъ за извънбюджетенъ (сврѣхсмѣтенъ) кредитъ за оформяване изплатенитѣ, но неформени разходи презъ разни години („Д. в.“ брой 17 отъ 1930 г.) да се използва и за оформяване такива разходи, извършени до края на 1930/1931 фин. година.

Допълнителното разпредѣление на остатъка да стане отъ Министерския съветъ по докладъ на министра на финанситѣ.

Членъ 13. Одобрява се да остане въ сила и презъ 1932/1933 финансово година „Наредбата за снабдяване държавнитѣ учреждения: Министерството на войната, Дирекцията на трудовата повинностъ и Министерството на правосѣдието — съ брашно отъ Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни“, обнародвана въ „Държавенъ вестникъ“ отъ 17 априлъ 1931 бр. 11.

Одобрява се тоже да се направятъ и следнитѣ измѣнения въ горната наредба:

2. Параграфъ 7 се заличава.

„Цената на брашното се опредѣля отъ Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни и се одобрява отъ Министерския съветъ“.

2. Параграфъ 7 се заличава.

Г. министре! Да прочета ли подробната таблица?

Министъръ С. Стефановъ: Прочетете я.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Понеже има измѣнения, да се прочете и таблицата.

Докладчикъ д-ръ И. Бешковъ (з): (Продължава да чете)

Към чл. 1.

## „ПОДРОБНА ТАБЛИЦА

### за извънбюджетния (свърхсметенъ) кредитъ за 1931/1932 фин. година.

| Министерства и дирекции                                                      | §   | За какво се иска кредитътъ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | лева       |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>I. По редовния бюджетъ</b>                                                |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |            |
| Народно събрание . . . . .                                                   | 17  | За временни стенографи и машинописци, глациани на смѣна и коректори, плащани на кола . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 150.000    |
|                                                                              | 26a | Възнаграждение за нощенъ трудъ (чл. 66 отъ закона за държавнитѣ служители) на чиновницитѣ и служащитѣ при Народното събрание, което се оставя на разположение на председателството за разпредѣляне съобразно положения трудъ и заплатитѣ . . . . .                                                                                                                                                                                                          | 200.000    |
| Държавни дългове . . . . .                                                   | 46a | За издръжка на пострадалиотъ отъ войнитѣ при М-вото на войната 6.238.146 л. помощъ и 3.761.854 л. за връщане остатъка отъ задължението на държавата къмъ бившия фондъ „Подпомагане пострадалиотъ отъ войнитѣ“ (чл. 12 отъ закона за бюджета на фондоветѣ за 1927/28 ф. г.) . . . . .                                                                                                                                                                        | 10.000.000 |
|                                                                              | 45  | Субсидия на фонда за пенситѣ за изслужено време . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 50.000.000 |
|                                                                              | 49  | За изплащане 10% отъ имотитѣ на изселващитѣ се гърци . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 7.000.000  |
| М-во на вътр. работи и народното здраве (Администрация и полиция)            | 52  | За изплащане отчуждениотъ имоти въ София за нуждитѣ на м-вото — 9.692.000 л., и закупеното здание на г-жа Елена д-ръ Шишкова, въ гр. В. Търново, за административно-полицейскитѣ учреждения въ сѣщия градъ — 920.350 л. . . . .                                                                                                                                                                                                                             | 10.612.350 |
|                                                                              | 8a  | За издръжка на Главното комисарство по продоволствието отъ 15. VIII. 1931 г. до 31. III. 1932 г. (чл. 4 отъ наст. законъ) . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 488.000    |
| М-во на народното просвѣщение . .                                            | 54  | Храна на болнитѣ и др. въ Александровската болница . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 450.000    |
| М-во на финанситѣ . . . . .                                                  | 43  | Разноски по погребението на Доростоло-червенския митрополитъ Василий — 33.866 л., на намѣстникъ-председателя на Св. Синолъ — Врачанския митрополитъ Климентъ — 72.380 л., на бившия министъръ Добри Петковъ — 16.431 л., на генералъ Ив. Фичевъ — 19.814 л., и помощъ за погребението на общественика Дим. Мишевъ — 20.000 л., Последната сума да се оправдае съ разписка отъ сина на покойния Ник. Д. Мишевъ, който се е грижилъ за погребението . . . . . | 162.491    |
|                                                                              | 38  | Изплащане доставенъ кибритъ презъ минали години . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 2.500.000  |
|                                                                              | 44  | За изплащане стойността и разноскитѣ по пренасянето, застраховката и пр. на изпратеното брашно отъ Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни за населението въ Корча — Албания, пострададо отъ земетресението презъ 1931 г. . . . .                                                                                                                                                                                                                | 447.666    |
| М-во на търговията, пром. и труда .                                          | 233 | Изплащане на отчуждени имоти за нуждитѣ на държавната минерална баня „Солу-Дервентъ“ . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1.300.000  |
|                                                                              | 1   | Надници на работницитѣ по щата въ Държавната печатница — 1.000.000                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 1.160.000  |
|                                                                              | 7   | Надници на временни надничари при сѣщата печатница — 160.000                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 4.000.000  |
|                                                                              | 1   | Купуване консомативни материали за сѣщата печатница . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 800.000    |
|                                                                              | 3   | За общъ времененъ персоналъ при Гл. дир. на статистиката . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 3.000.000  |
| Бюджетъ по изпълнение договора за миръ                                       | 5   | Поддържане Смѣсената гръцко-българска комисия по изселването . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 3.000.000  |
|                                                                              | 5   | За разноски по участието на България въ международни комисии, Обществото на народитѣ и пр. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 3.000.000  |
|                                                                              |     | Всичко по редовния бюджетъ . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 95.270.507 |
| <b>II. По бюджетитѣ на фондоветѣ</b>                                         |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |            |
| Фондъ „Обществени осигуровки“ . .                                            | 6   | Хонораръ на лѣкари, зжболѣкари и акушерки . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 8.000.000  |
|                                                                              | 7   | Лѣкарства, санитарни материали и пр. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 2.000.000  |
|                                                                              | 13  | Пжтни пари за настаняване и парични помощи при безработица . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 3.000.000  |
| Фондъ „Постройка на телеграфо-пощенски помѣщения и набавяне пощенски вагони“ | 4   | За довършване постройката на т. п. станция въ гр. В. Търново . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 600.000    |
|                                                                              | 7   | За довършване постройката на т. п. станция въ гр. Габрово . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 600.000    |
| Фондъ „Пенсии за изслужено време“                                            | 4   | Възнаграждение на частнитѣ лица (не държавни служители), участвували въ комисията по изготвяне законопроекта за пенситѣ за изслужено време по 100 л. на заседание одному . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                          | 7.000      |
|                                                                              |     | Всичко по бюджетитѣ на фондоветѣ . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 14.207.000 |



**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Има думата г. министърът на финансите.

**Министъръ С. Стефановъ:** Азъ ще моля народното представителство да се съгласи въ законопроекта да се направятъ нѣкои поправки и да се впишатъ нѣкои нови пера, които сж резултатъ на допълнително проучване.

Въ подробната таблица за извънбюджетния (свръх-сметенъ) кредитъ за 1931/1932 финансова година, приложение къмъ чл. 1 отъ закона, по фонда „Обществени осигуровки“ кредитътъ отъ 3.000.000 л. по § 13 на сѣщия фондъ да се увеличи съ 2.000.000 л., или всичко да стане 5.000.000 л., като съответно се поправи сборътъ на кредититъ по таблицата и по закона.

Касае се да се увеличи фондътъ за безработицата. Предлагамъ да се гласува това предложение.

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Който е съгласенъ съ поправката, предложена отъ г. министра на финансите, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

**А. Кантарджиевъ (д):** Работниците не гласуватъ за безработните.

**П. Стоевъ (раб):** Не се чува какво се гласува.

**Нѣкой отъ мнозинството:** Така ли защитавате интереситъ на работниците? (Глъчка)

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Моля! Има думата г. министърът на финансите.

**Министъръ С. Стефановъ:** Въ подробната таблица, приложение къмъ чл. 1 отъ закона, „I. По редовния бюджетъ“, да се прибави следъ думитъ „Държавни дългове“: „Министерство на външнитъ работи и на изповѣданията, отдѣлъ II, Българска православна църква, § 18, Държавна помощъ за издържане на духовнитъ семинарии въ София и Пловдивъ — 150.000 л.“ — понеже не достига кредитътъ, който е даденъ.

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Който е съгласенъ съ направеното предложение отъ г. министра на финансите, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

**Министъръ С. Стефановъ:** Къмъ сѣщия чл. 1, подробната таблица по бюджета на фонда „Пенсии за изслужено време“, § 4, текстътъ да си остане тъй, както е напечатанъ, съ кредитъ 20.000 л., защото измѣненето, което е направено въ комисията и прието на второ четене, е погрѣшно, тъй като това възнаграждение се опредѣля отъ Министерския съветъ и не може да бѣде предвидено по 100 л. Възнаграждението на чиновницитъ или частнитъ лица...

**Г. Т. Данаиловъ (д. сг):** На външнитъ лица.

**А. Буковъ (з):** Външнитъ лица или държавнитъ служители.

**Министъръ С. Стефановъ:**... и външнитъ, и служебнитъ, които участвуватъ въ тая комисия извънъ служебното време, ще се опредѣля по решение на Министерския съветъ. Общиятъ кредитъ ще бѣде 20.000 л.

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Който приема предложението, направено отъ г. министра на финансите, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

**Министъръ С. Стефановъ:** Предлагамъ кредитътъ, предвиденъ въ бюджета на Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти, по § 18 на фондъ „Епизоотии“ отъ 1.000.000 л., помощъ за постройка на клиника въ гр. Варна — понеже не може да се използва тоя кредитъ — да се даде въ разпореждане на министра на земледѣлието, за да го разпредѣли подъ формата на помощъ между нуждаещитъ се общини и постоянни комисии, които строятъ клиники.

**Г. Т. Данаиловъ (д. сг):** Или, по-право, които сж построили.

**Министъръ С. Стефановъ:** Които строятъ, за довършване.

Това да се прибави като нова алинея къмъ чл. 3.

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Който приема това предложение на г. министра на финансите, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

**Министъръ С. Стефановъ:** Предлагамъ къмъ чл. 3 да се прибави следната нова алинея: (Чете) „Кредитътъ по отдѣлъ II, чл. 16, на бюджета на Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата за 1931/1932 финансова година се намалява съ 400.000 л., съ която сума се увеличава кредитътъ по отдѣлъ II, чл. 18, на сѣщия бюджетъ“.

Става само едно прехвърляне на кредита отъ чл. 16 къмъ чл. 18.

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Който приема това предложение на г. министра на финансите, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

**Г. Т. Данаиловъ (д. сг):** И въ минало и въ сегашно време, за съжаление, желѣзницитъ много пѣти играятъ съ бюджетитъ си. Не може такава игра!

**Д. Долбински (з):** Вие не можахте да я оправите, та сега ние ще я оправимъ!

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Който приема на трето четене законопроекта за извънбюджетенъ (свръх-сметенъ) кредитъ за 1931/1932 финансова година така, както се докладва отъ г. докладчика, съ приетитъ измѣнения, предложени отъ г. министра на финансите, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за данъчни облекчения.

**Министъръ С. Стефановъ:** Азъ моля, г. г. народни представители, да се съгласите да вдигнемъ сега заседанието, защото нѣмахъ време да разгледамъ решенията на комисията по тоя законопроектъ.

За следното заседание предлагамъ да имаме сѣщия дневенъ редъ, безъ разгледанитъ точки, като г. Гириневъ ще отговори на отправенитъ къмъ него питання.

**Н. Алексиевъ (з):** И г. министър-председателътъ шъ отговори.

**Председателствуващ Н. Шоповъ:** Който приема предложението на г. министра на финансите, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. и 38 м.)

Председателъ: **АЛ. МАЛИНОВЪ**

Подпредседателъ: **Н. ШОПОВЪ**

Секретаръ: **Н. ГАВРИЛОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

**ПОПРАВКА НА ПО-ВАЖНИ ПЕЧАТНИ ГРЪШКИ.**

| Стр. | Колона | Редъ                | Напечатано :                                            | Да се чете :                                            |
|------|--------|---------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| 1560 | лѣва   | 9 отдолу<br>нагоре  | освенъ                                                  | основна                                                 |
| 4560 | дѣсна  | 21 отгоре<br>надолу | можахъ да се снабдя съ онѣзи<br>цифрови данни, съ които | може да се приеме даването<br>отдѣлно възнаграждение за |